

GI och havsplaneringen

Oscar Törnqvist

2018-10-18

Frågeställningen

Undersöka samstämmigheten mellan naturhänsyn med avseende på:

- Havsplaneringens n/N-områden
- Länsstyrelsernas GI-områden
- Arbetet med områdesskydd

1. *Har det gått att peka ut regional GI?*
2. *Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?*
3. *Hur används havet där GI pekas ut?*
4. *Hur man kan arbeta med områdesskydd och GI?*
5. *Vilka generella erfarenheter kan dras från detta?*

Har det gått att peka ut regional GI?

Län	Värdetrakter?	Metod	Material och metod, kommentar	Grannsamverkan	GIS-skikt
Västra Götaland	JA	Delvis enligt Mosaic	Kända artsamhällen	?	JA egen metod
Uppsala	2018, prel	Annan metod	Skydd + utsjöbankar	Nej	JA nationell standard
Östergötland	2018	Annan metod	Modell + lokal kunskap	Nej	JA egen metod
Norrbottn	2018, prel	Delvis enligt Mosaic	Områdesskydd, inventeringar, ...?	Ja	JA egen metod
Västernorrland	2018, nästan klara	Delvis enligt Mosaic	Modell + lokal kunskap	Ja	JA egen metod
Stockholm	JA, prel	Annan metod	Utpekade typer, kända/inventerade områden	Nej	JA egen metod
Gotland	NEJ	Helt enligt Mosaic	Inventeringar, modell?	Nej	JA nationell standard
Västerbotten	2018	Delvis enligt Mosaic	Habitat, inventeringar, landskapsperspektiv	Nej	JA nationell standard
Skåne	JA	Annan metod	Kända artsamhällen	Nej	JA egen metod
Blekinge	2018	Helt enligt Mosaic	Modell + vattendragsmynningar	Nej	JA nationell standard
Gävleborg	JA, prel	Delvis enligt Mosaic	Värdetrakter från områdesskydd, värdekärnor från inventeringar	Nej	JA egen metod

Har det gått att peka ut regional GI?

Varierande regional prioritet

- Arbetet synes haft högst prio där det marina har större betydelse, varför det finns en gradient Västkusten - Norrbotten med avtagande resultat
- Olika status på strategier och färdplaner
- Utan modellering av GI har arbetet av nöden bedrivits ”bakvänt”

Relativ progression mellan länen

1. Värde| |
| --- |
| trakter, kärnor och nätverk utifrån fältstudier och modeller. Förslag till **reviderad havsplan** |
| 2. **Värde**trakter, kärnor och nätverk utifrån fältstudier och modeller |
| 3. **Värde**trakter utifrån modell |
| 4. **Värde**kluster utifrån fältstudier |
| 5. **Antagna värde**trakter utifrån områdesskydd och habitat (n2k) |

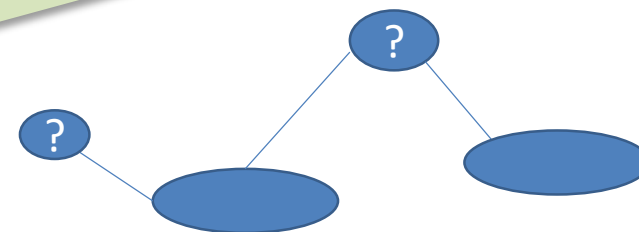
Närmande till en mer komplett bild av GI

Har det gått att peka ut regional GI?

Några viktiga frågetecken som verkar återstå för arbetet

- Hur skall de som inte har fått modeller peka ut nätverk?
- Erfarenheter från restaurering visar att det inte räcker med glesa värdekärnor för att bygga ett nätverk. Hur skall bilden kompletteras framgent?
  - *Modeller på modeller i regionala lapptäcken - eller nationell strategi?*

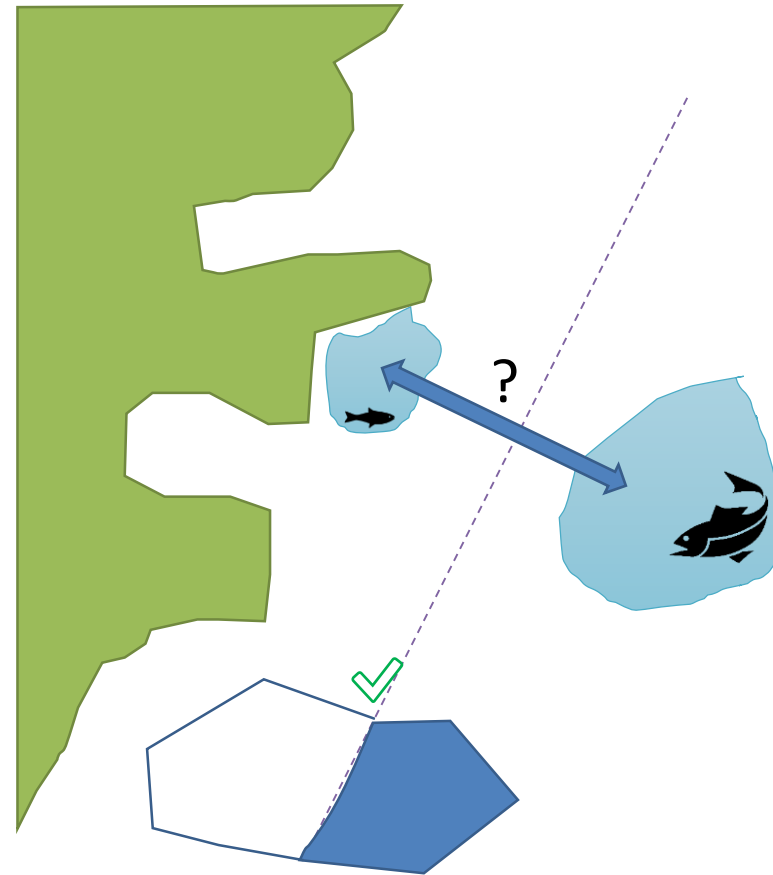
1. Spridningsvägar
2. Essentiella knutpunkter
3. Räckvidd, distribution
4. "Suitability modelling"
5. Refugier

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Generella iakttagelser

1. Utpekade värdekärnor ligger främst i kustzonen, inte i HP
2. Överlapp främst Västkusten och Skåne, något i Uppsala/Gävleborg
3. GI-områden fångas enligt statistik upp bra. Något förslag på revidering finns
4. Ekologiska funktioner och konnektivitet mellan utsjön och kustzonen (typ ejder-blåmusslor) saknas mellan regional GI och HP

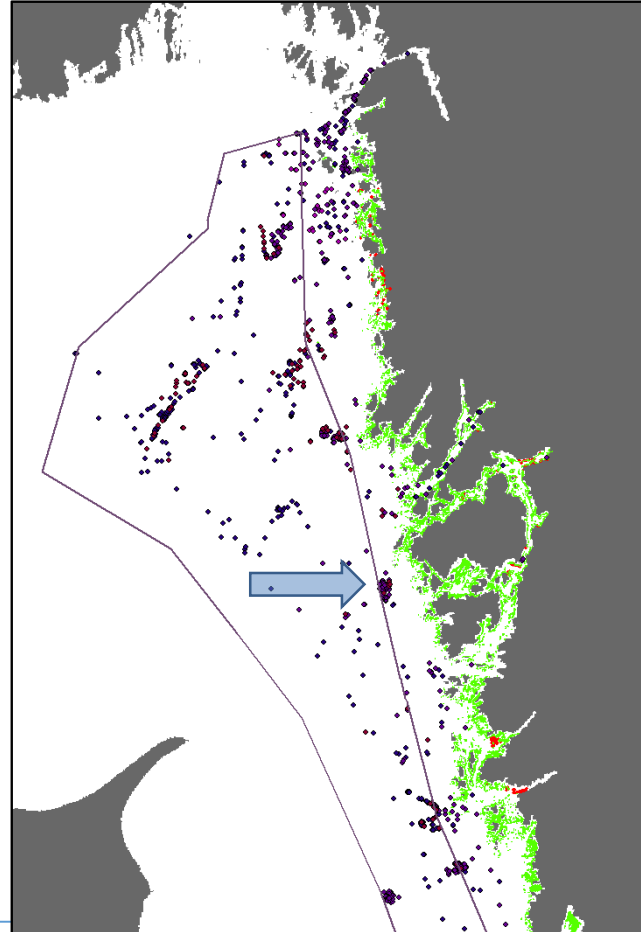

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

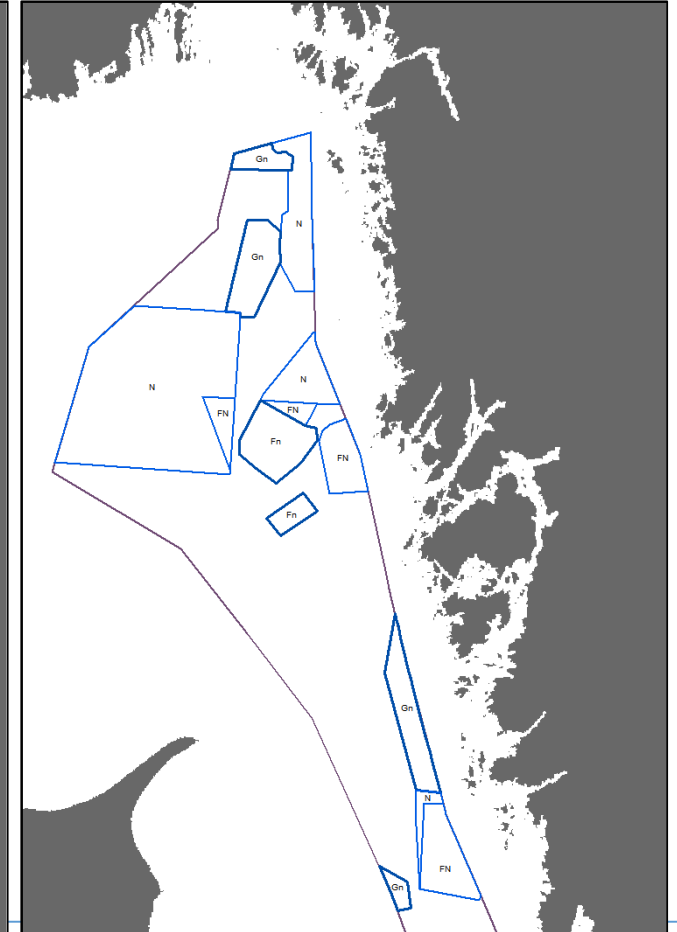
Västkusten

Kunskap om artförekomst och havsplaneområden N/n

Länsstyrelsens underlag

Havsplaneringen

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

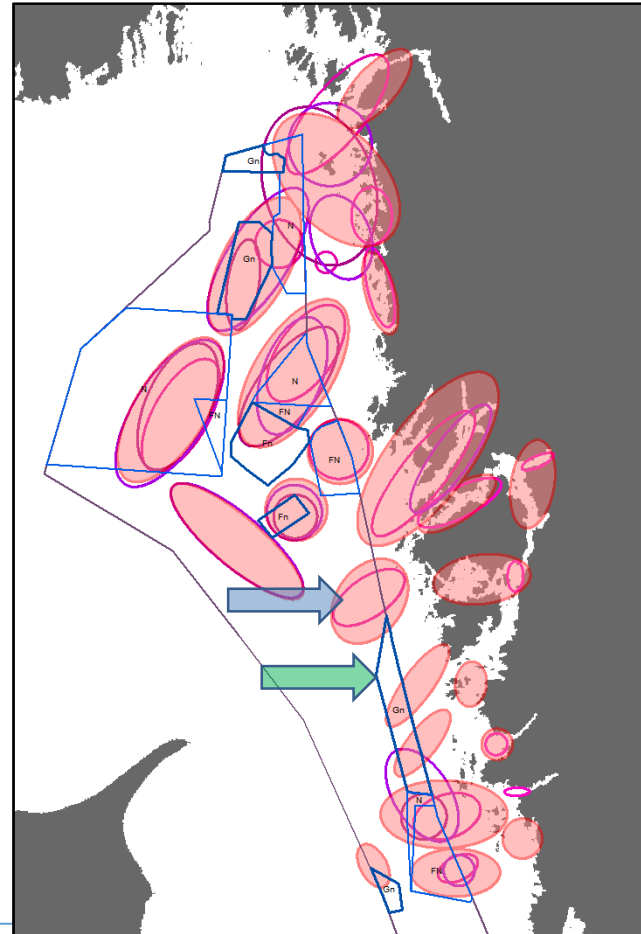
Västkusten

Värdetrakter, kärnor och nätverk

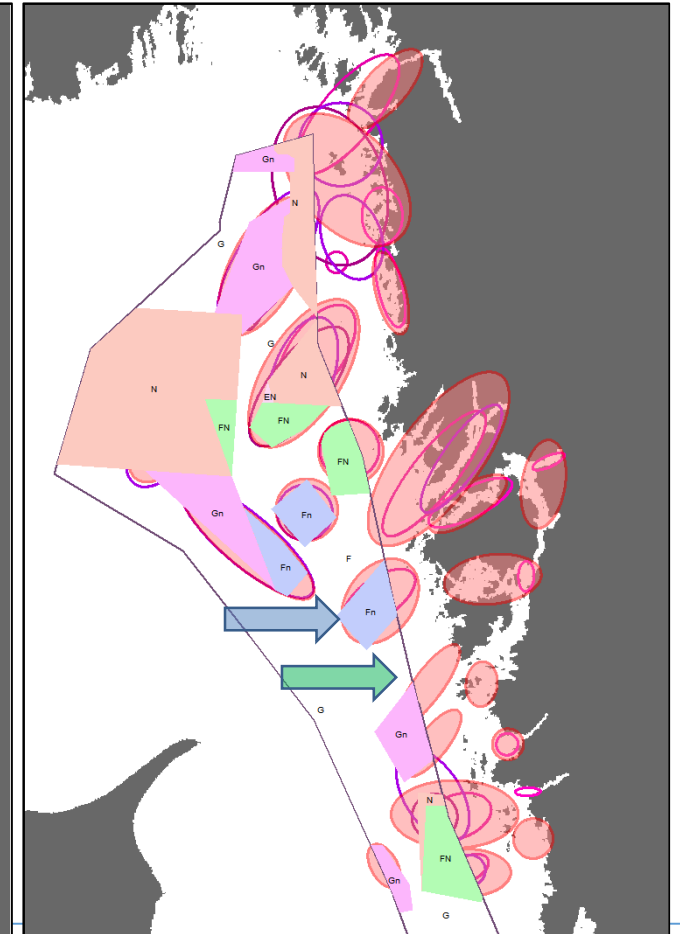
Förslag på reviderad havsplan

Både utökade och förminskade n-områden

Lst värdetrakter + HP

Lst värdetrakter + reviderad HP

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Västkusten – fördelning av värdetrakterna mellan havsplaneringens områdestyper

F = försvar

FN = försvar, natur

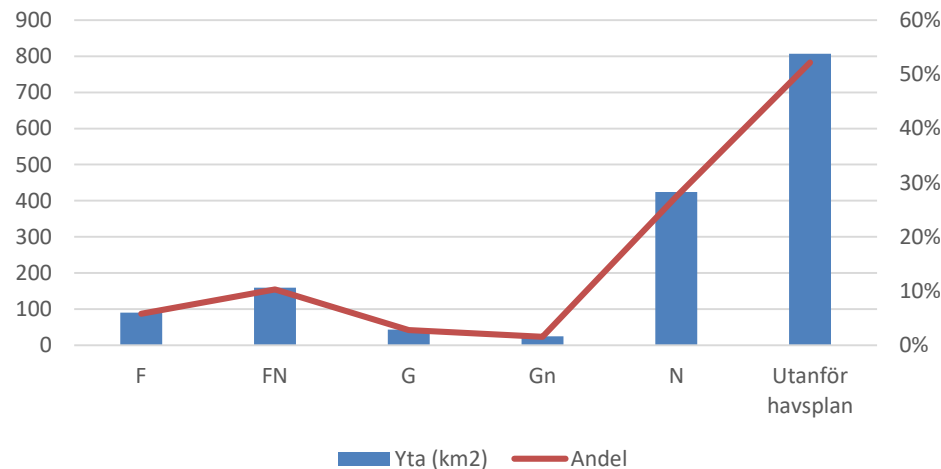
Fn = försvar, med naturhänsyn

G = generell användning

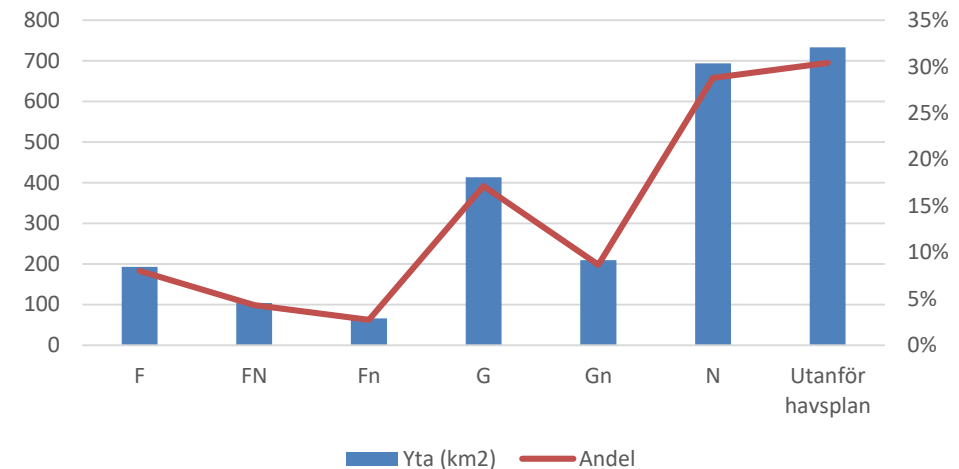
Gn = generell, med naturhänsyn

N = Riksintresse natur, existerande eller kommande skydd

Korall

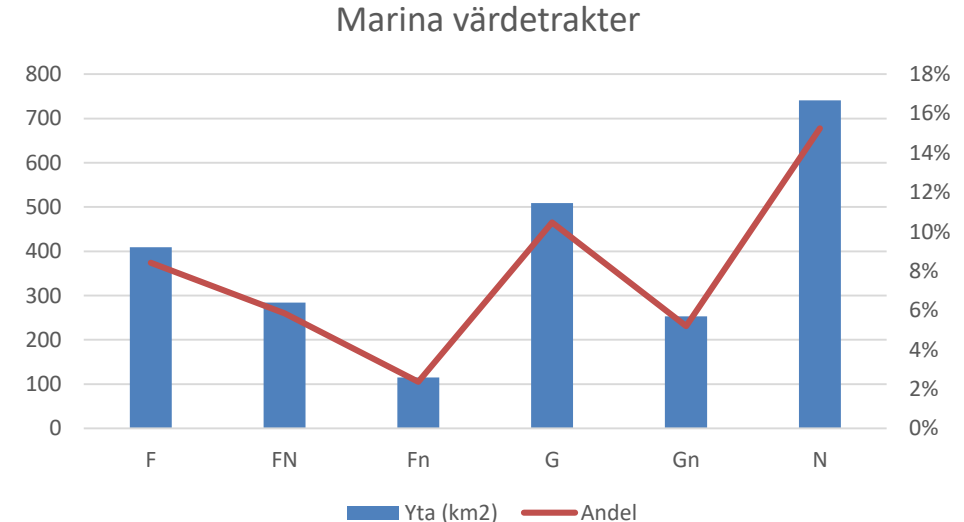
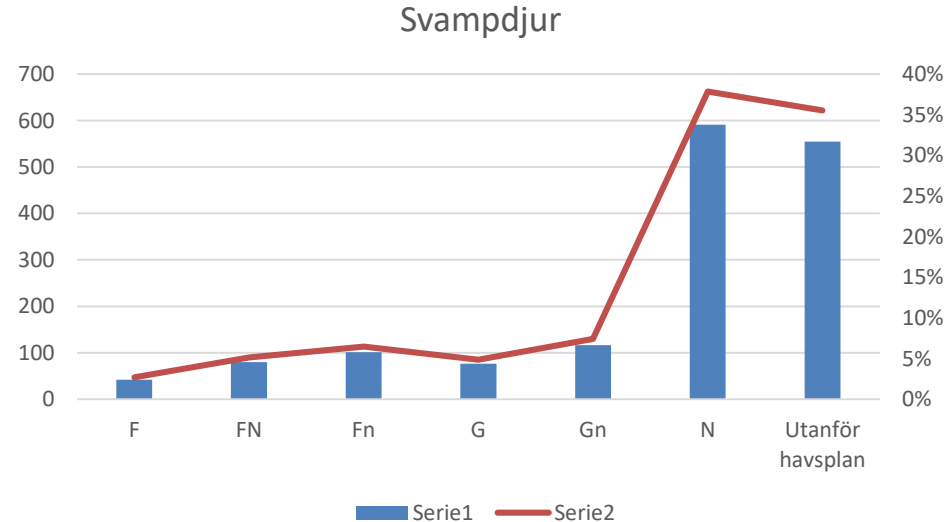

Sjöpenor

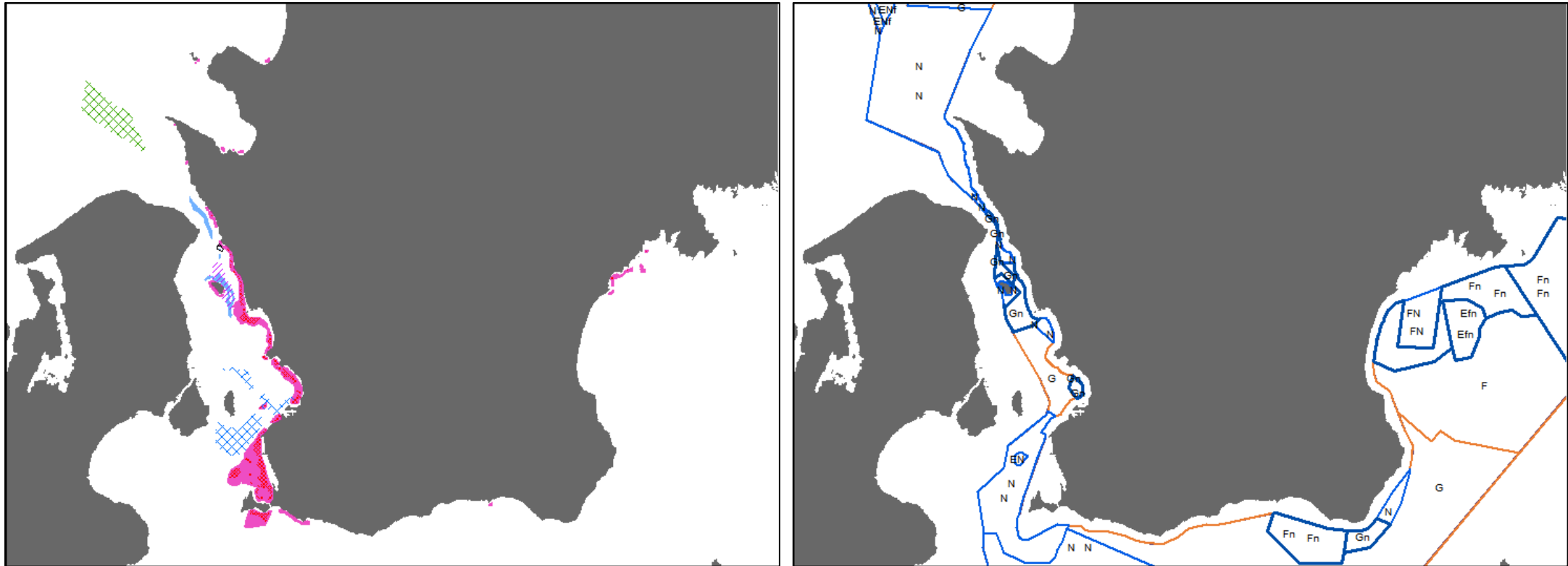
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Västkusten – fördelning av värdetrakterna mellan havsplaneringens områdestyper

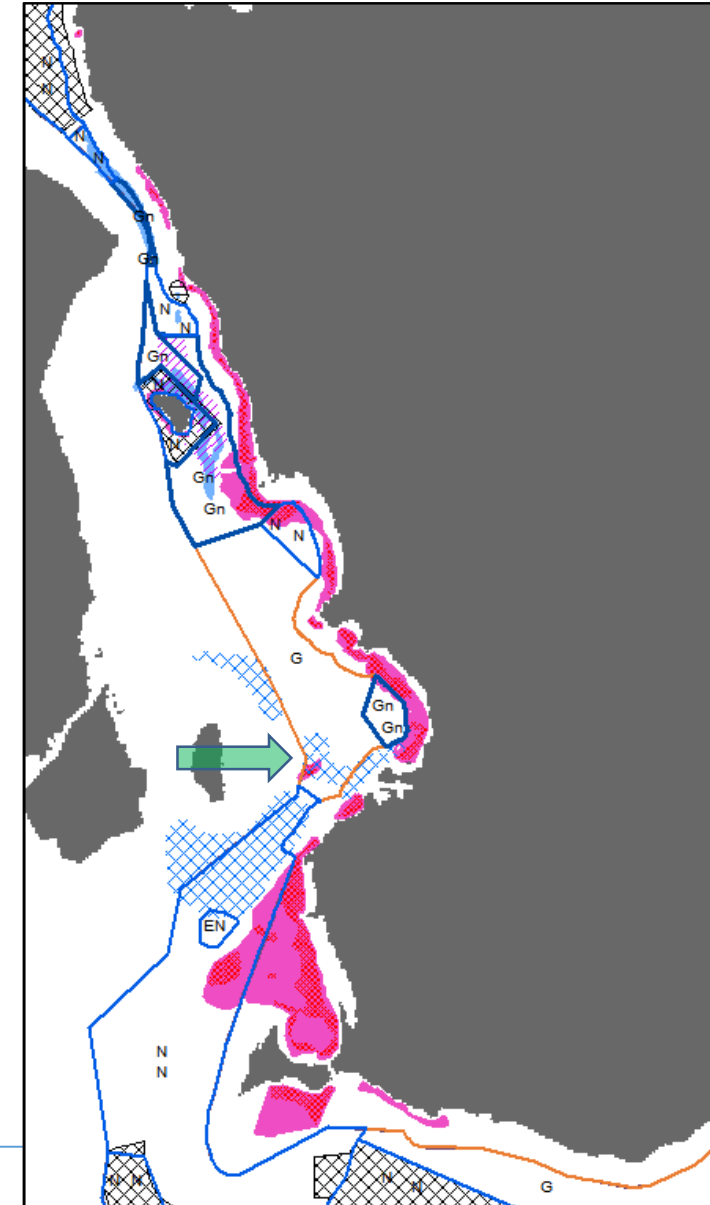
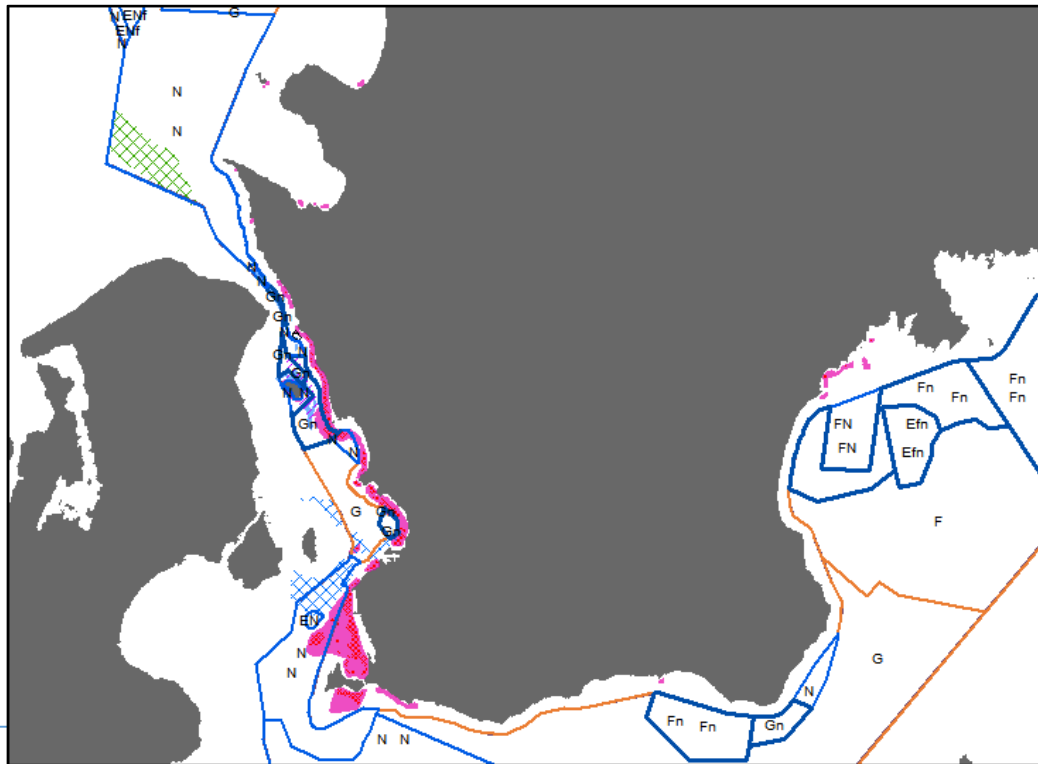
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Skåne – modellerade värdetrakter och havsplaneområden N/n

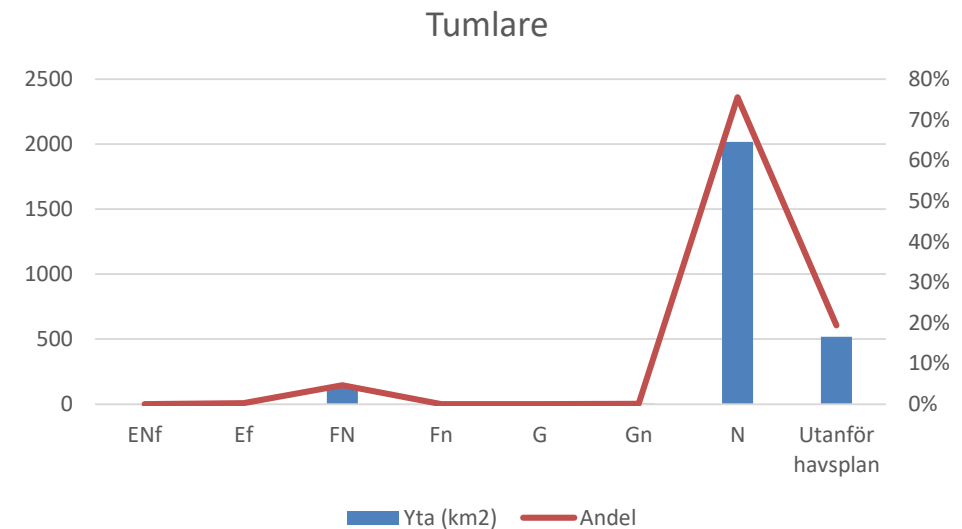
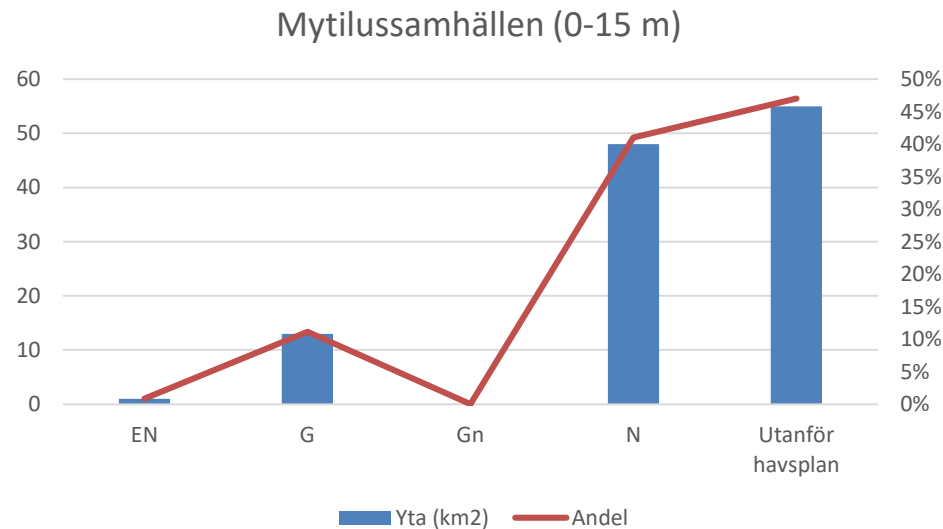
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Skåne – utpekade värdetrakter, värdekärnor och havsplaneområden N/n

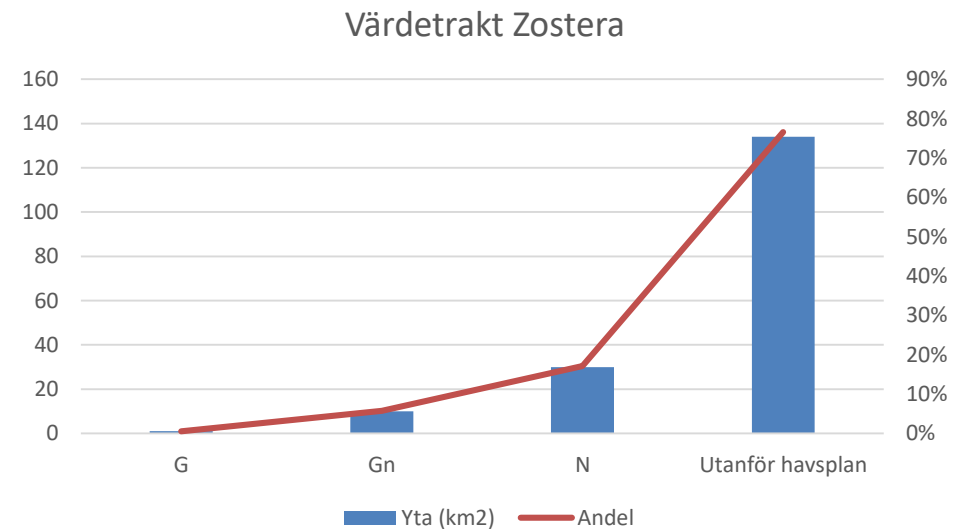
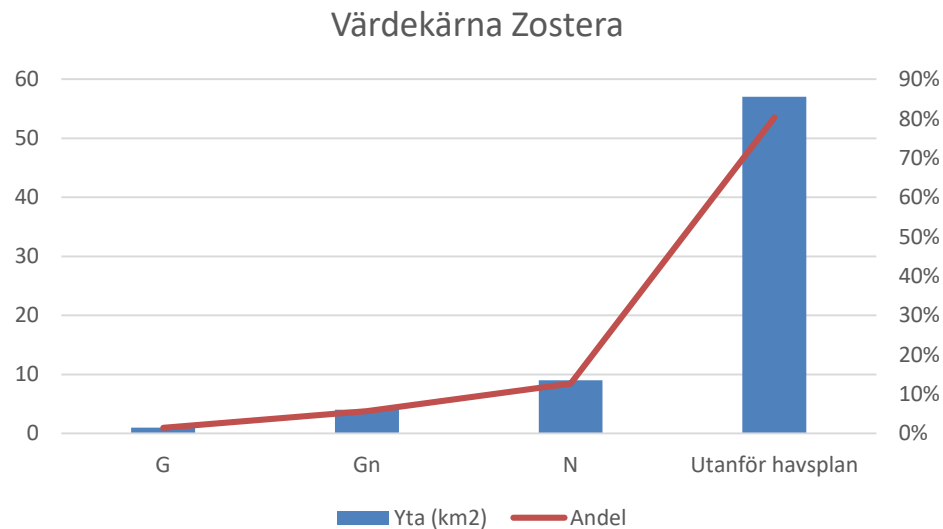
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Skåne – fördelning av värdetrakterna mellan havsplaneringens områdestyper

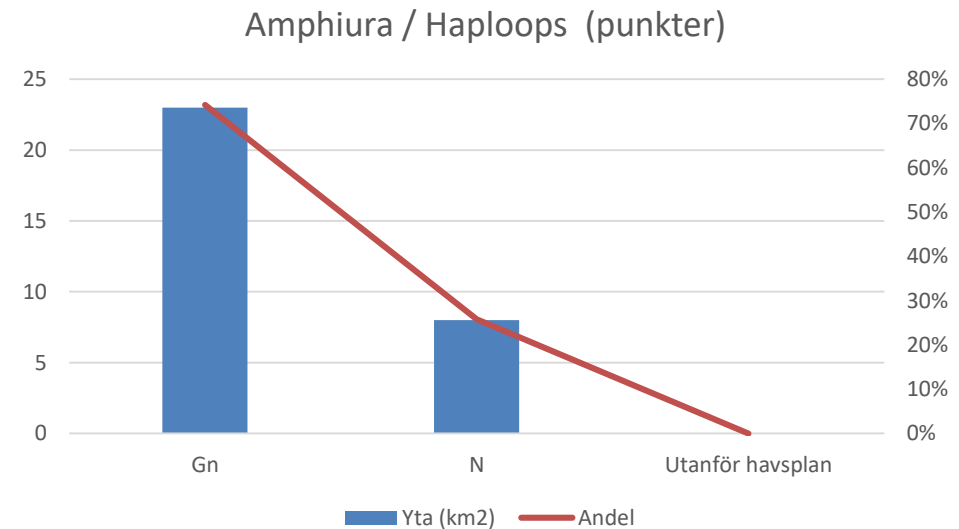
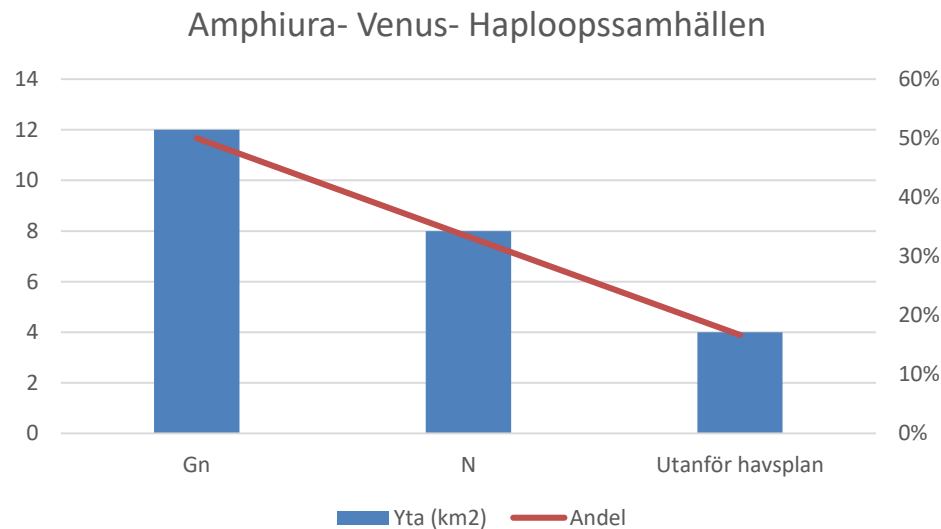
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Skåne – fördelning av värdetrakterna mellan havsplaneringens områdestyper

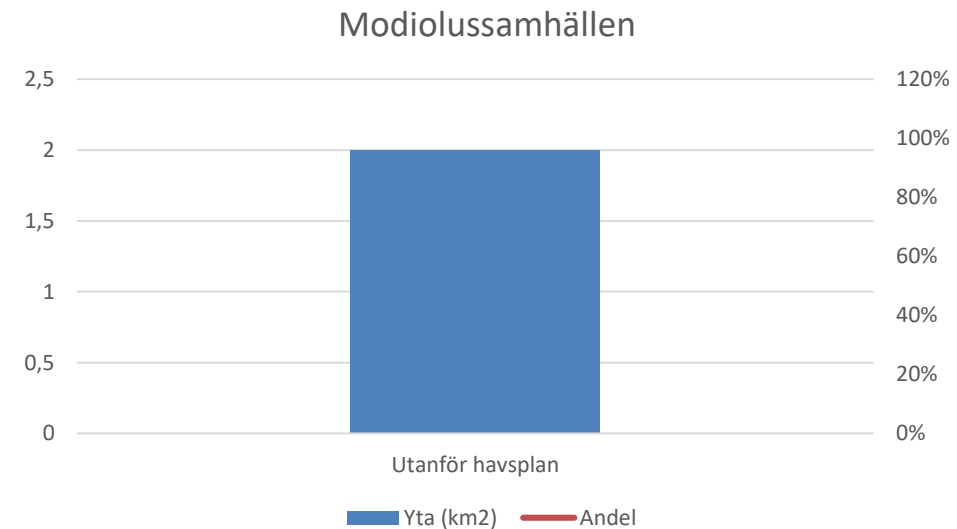
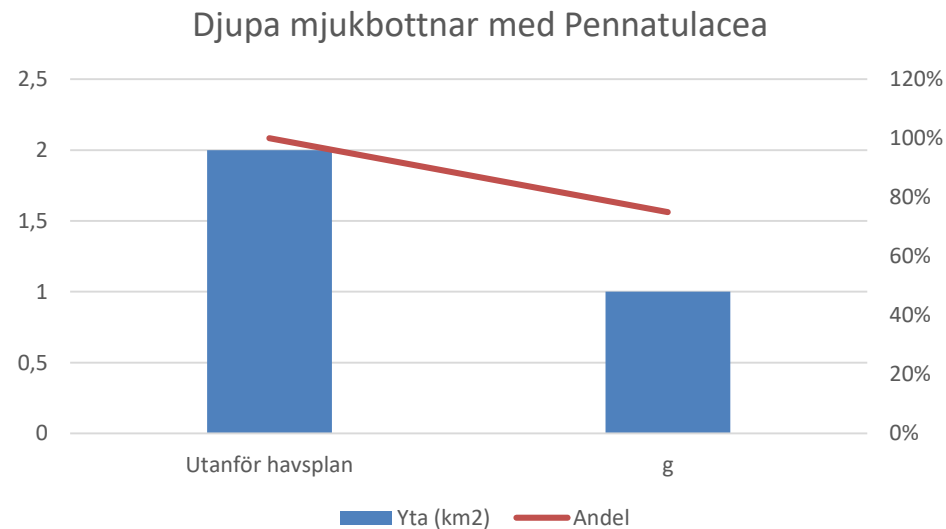
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Skåne – fördelning av värdetrakterna mellan havsplaneringens områdestyper

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Skåne – fördelning av värdeattrakterna mellan havsplaneringens områdestyper

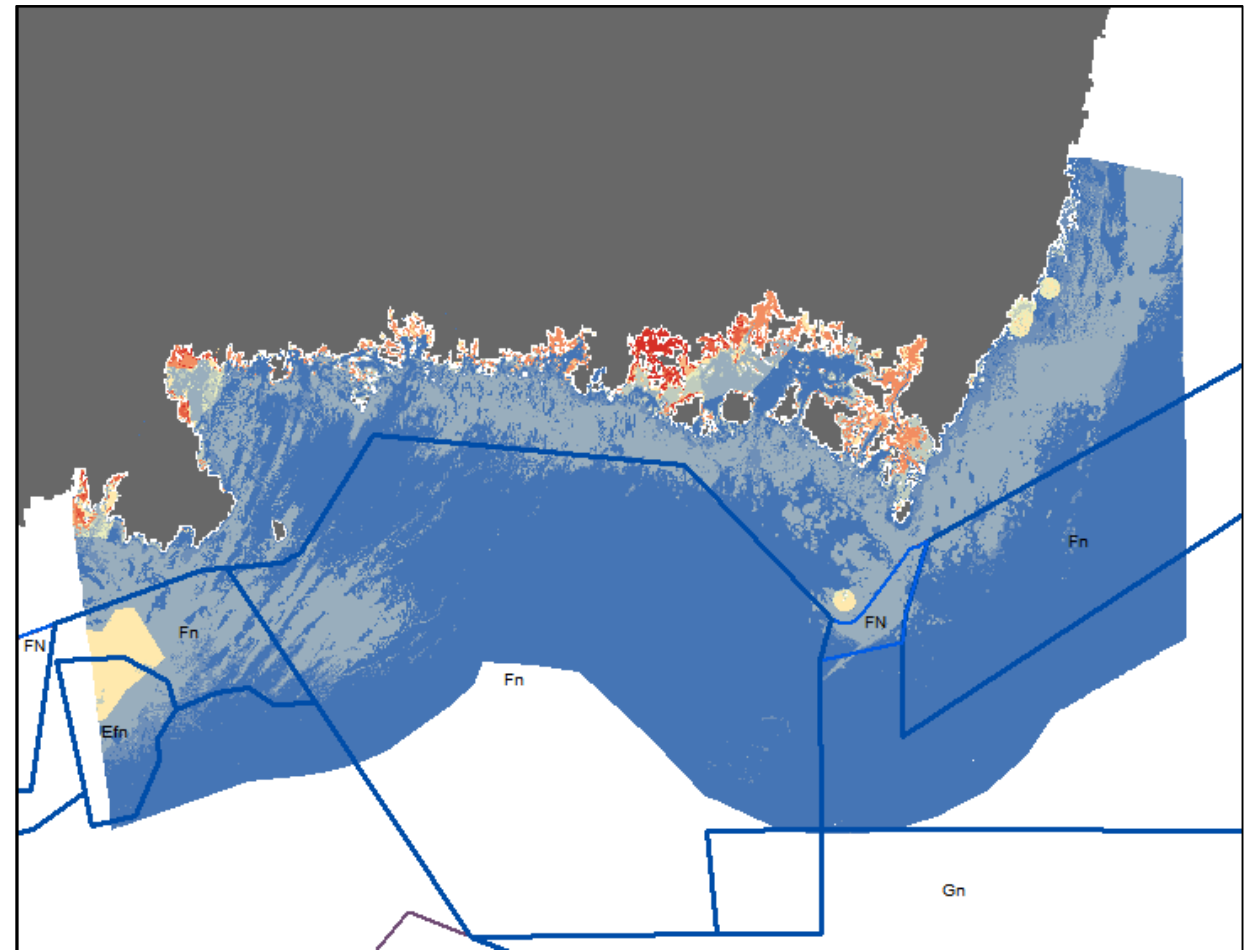

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Blekinge

Modellerade naturvärden summerade enligt MOSAIC och havsplaneområden N/n

- Sedimentlevande djur, epibenthos, fisk, fågel och marina däggdjur

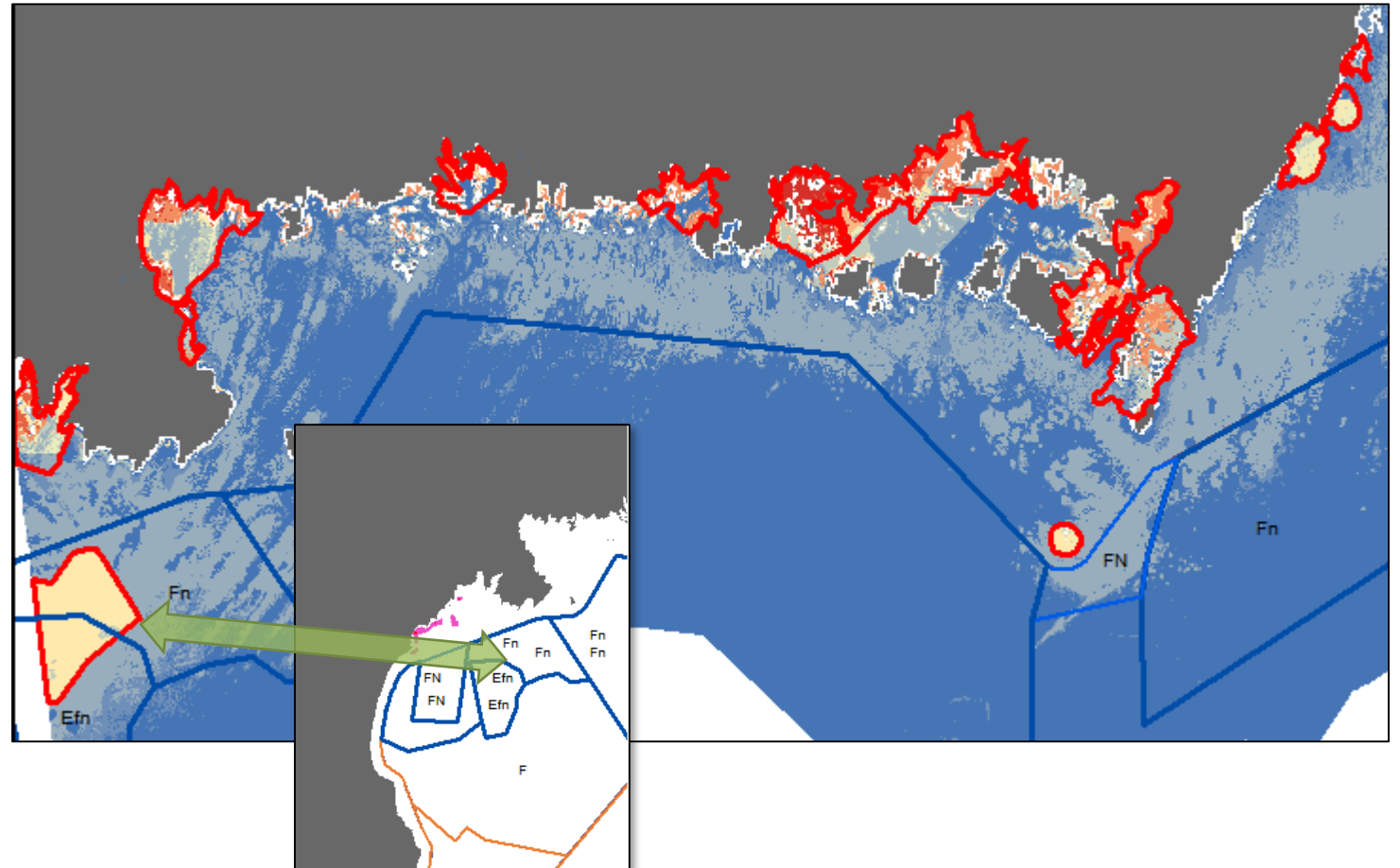
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Blekinge

Modellerade naturvärden summerade enligt MOSAIC och havsplaneområden N/n

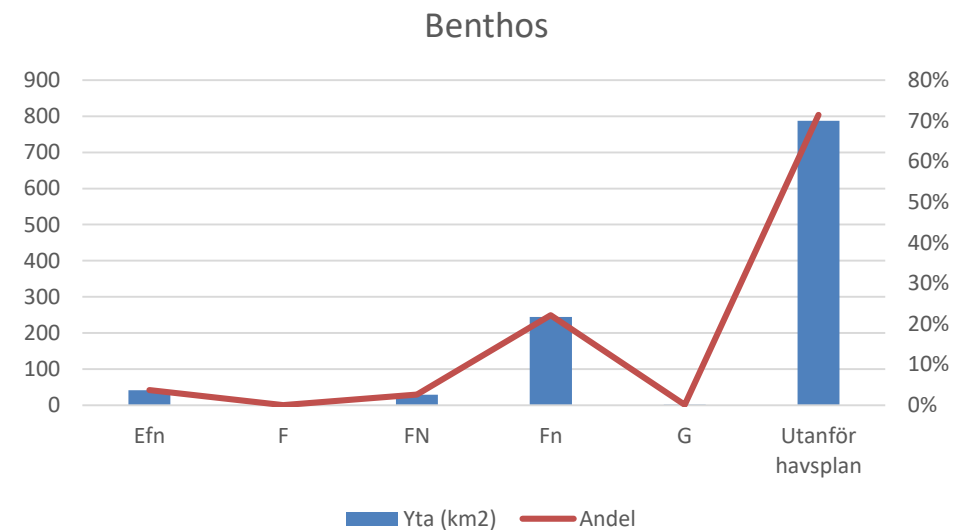
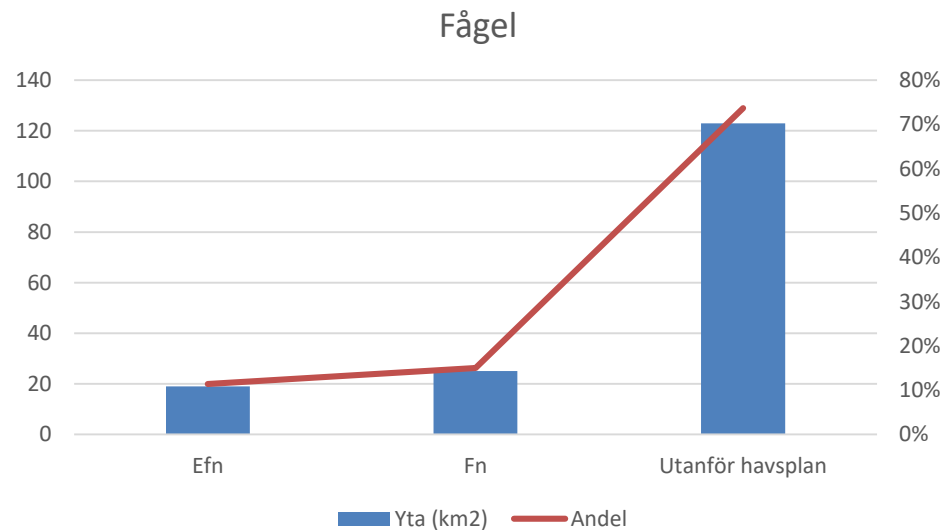
Utpekade värdetrakter

- Vad händer i gränsen mellan länen?

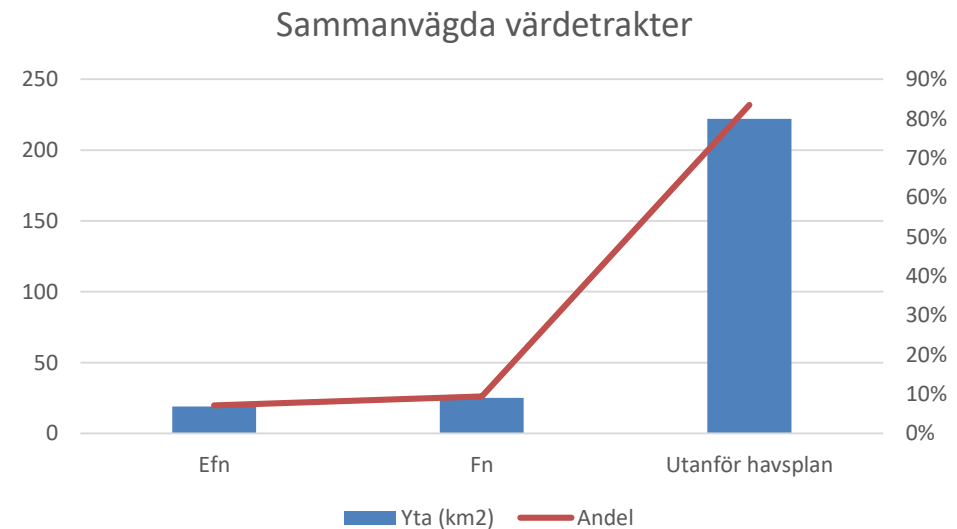
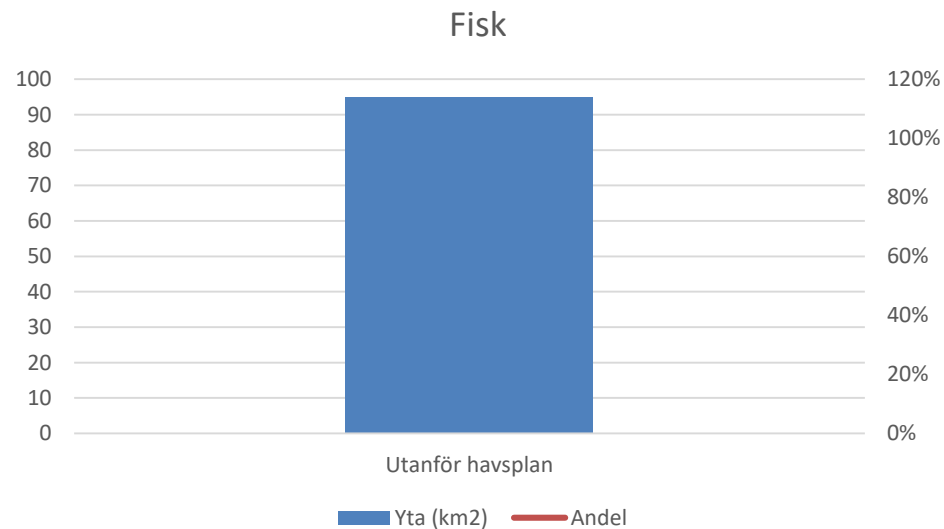
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Blekinge – värdetrakter och havsplanering

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

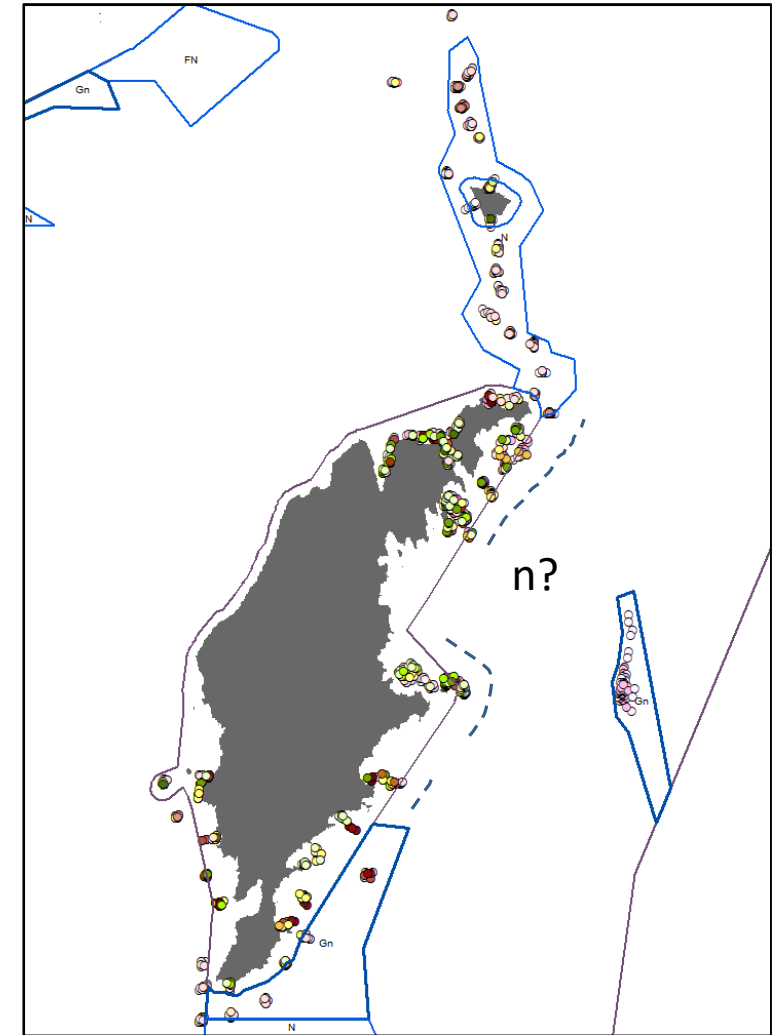
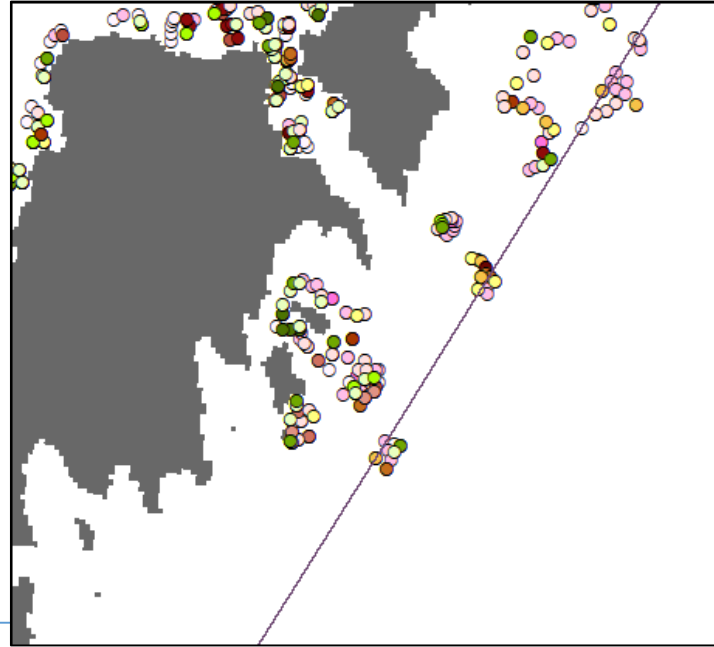
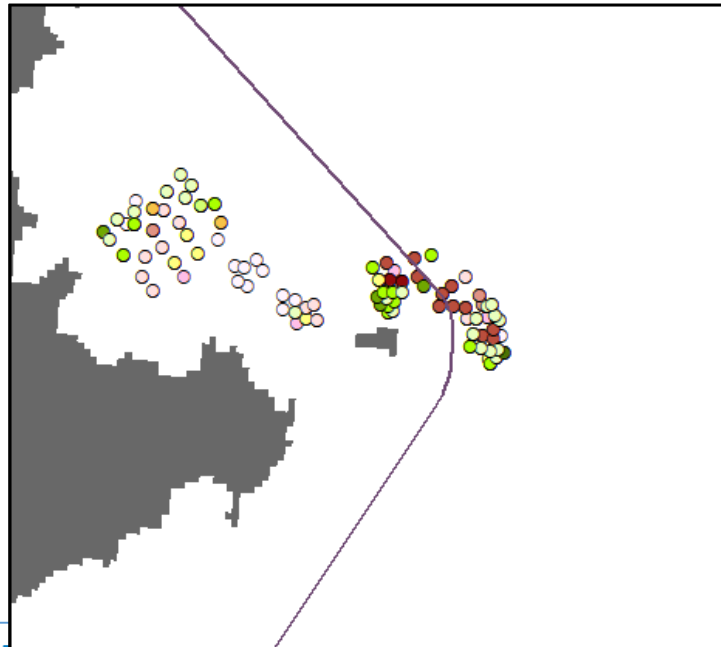
Blekinge – värdetrakter och havsplanering

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Gotland – kunskap om artförekomst/täckningsgrad och havsplaneområden N/n

- *Hur planerar man en sådan artrik och gradvis avtagande kust?*

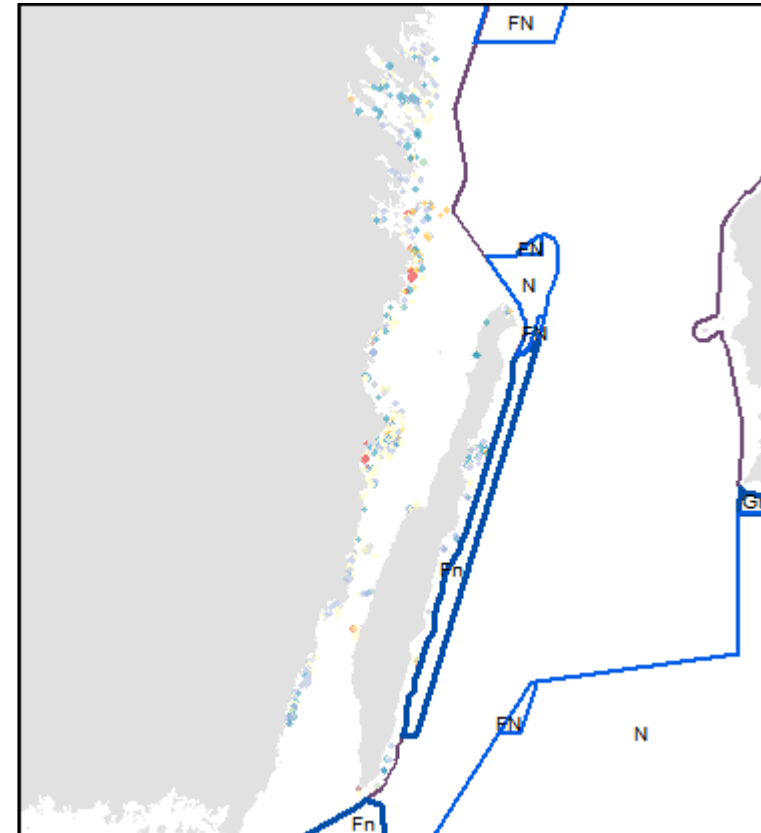

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Kalmar

Naturvärdesinventeringar enligt MOSAIC och havsplaneområden N/n

- Platsspecifik naturvärdesbedömning
- *Heltäckande modell kommer 2019*

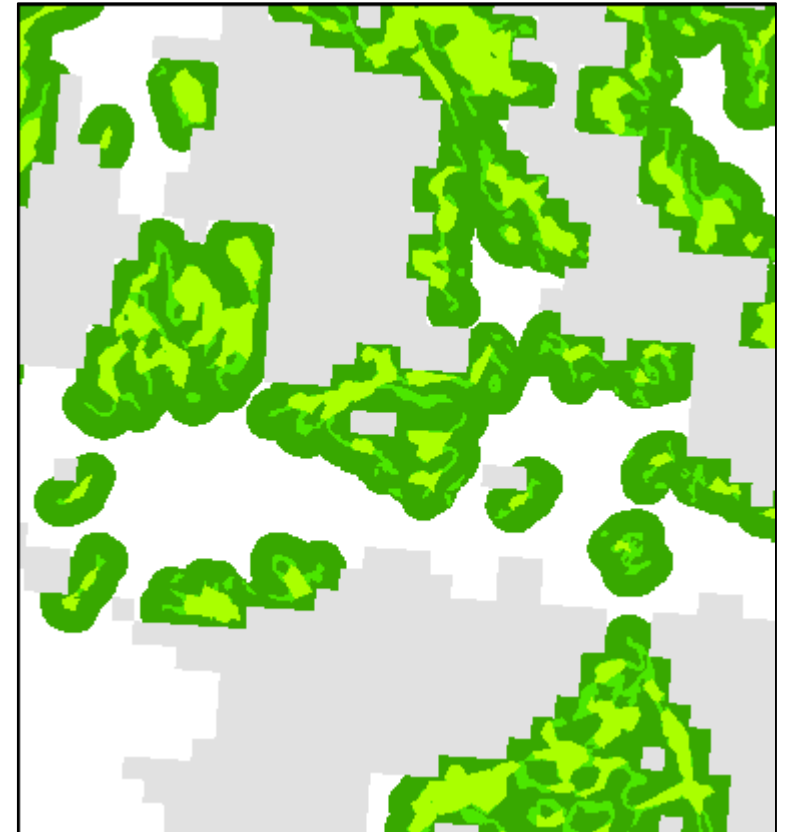
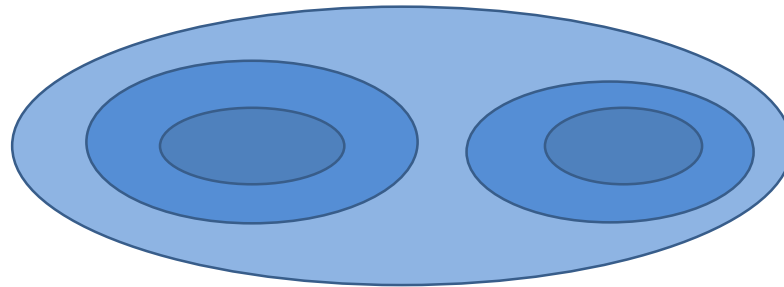

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Östergötland

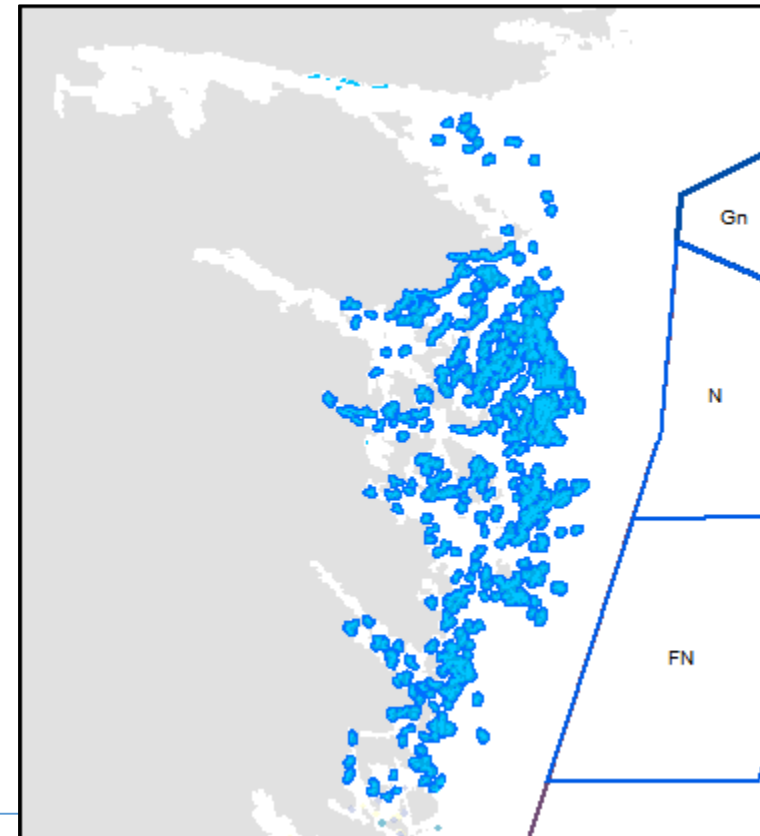
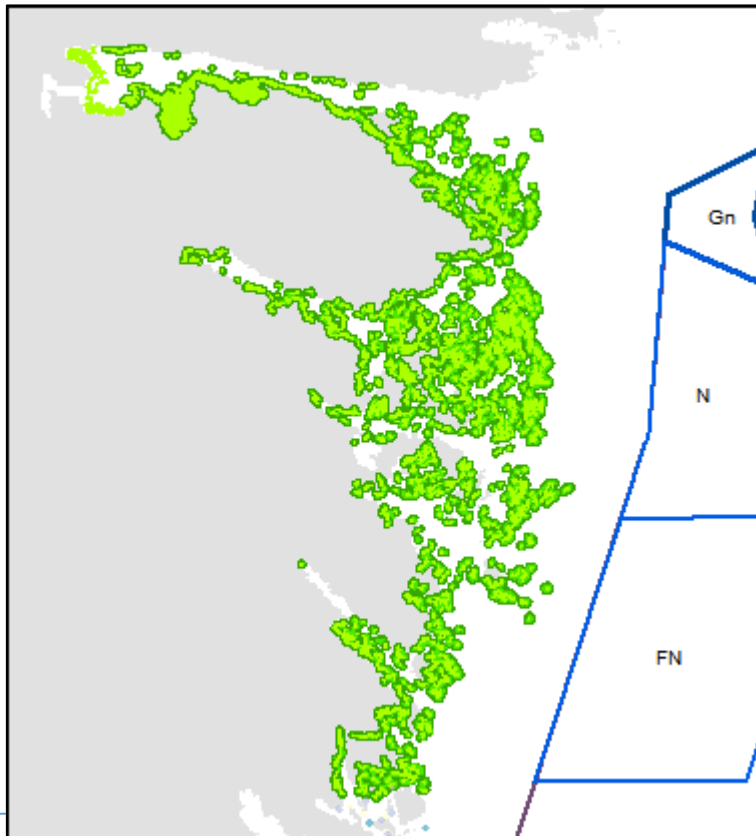
Indelning av områden enligt buffrade habitat- och artmodeller

- Värdekärnor
- Värdestråk
- Värdenätverk

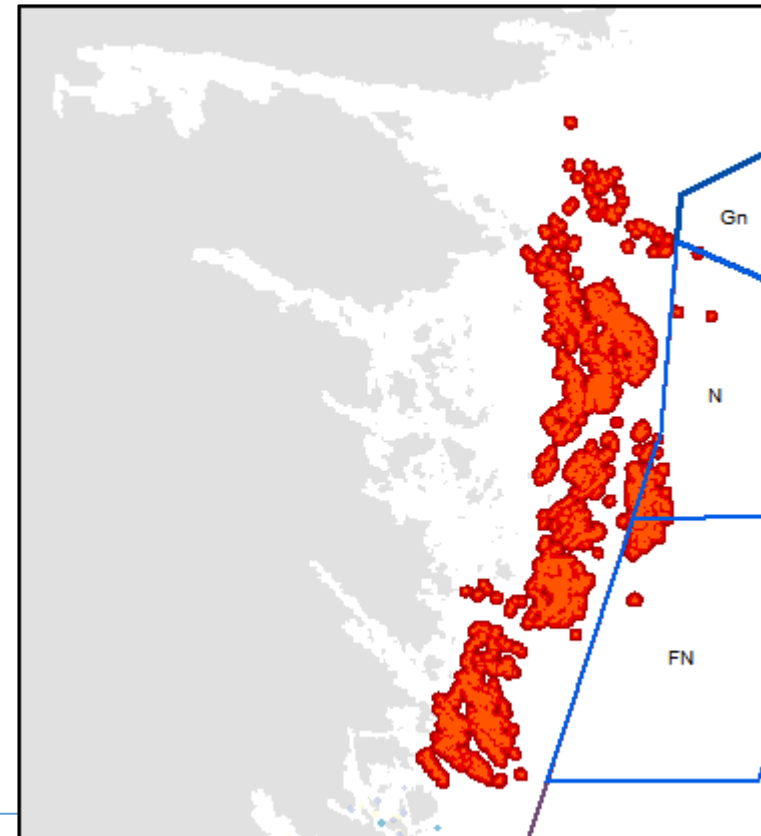
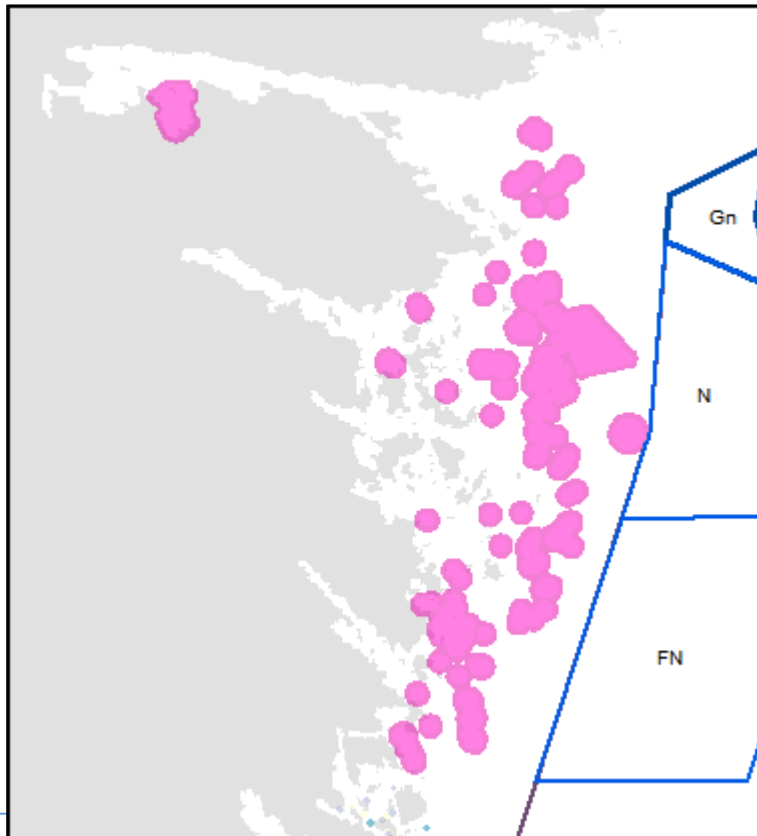
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Östergötland. Kärlväxter & blåstång

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Östergötland. Fågel och säl, blåmusslor och rödalger

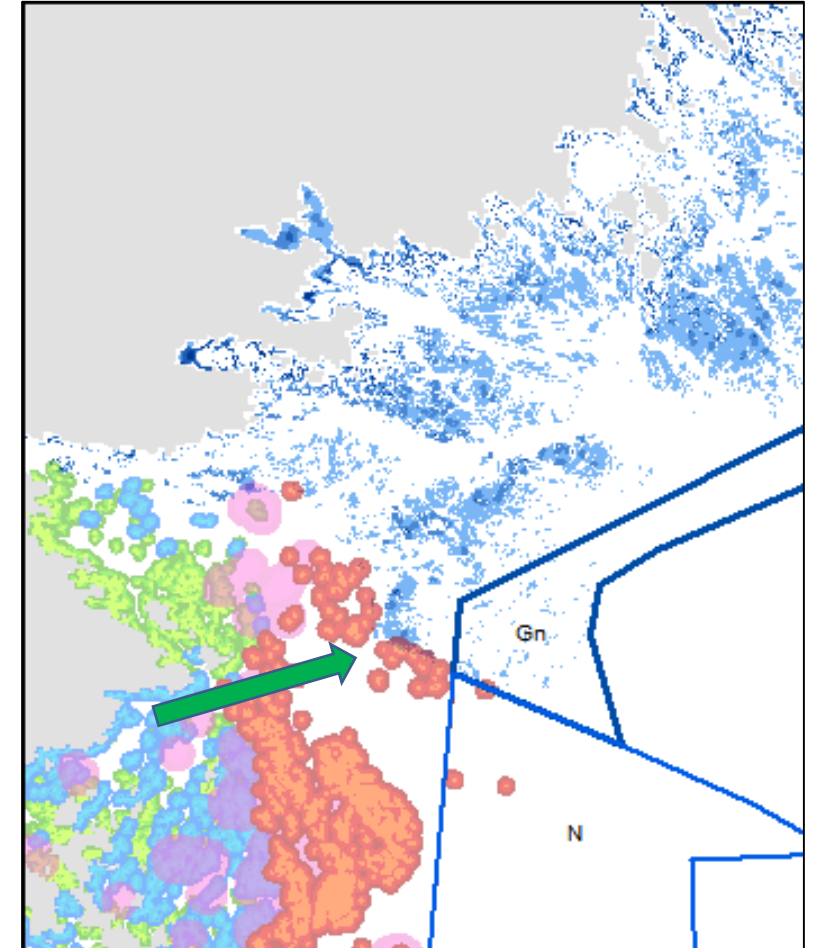

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Sörmland

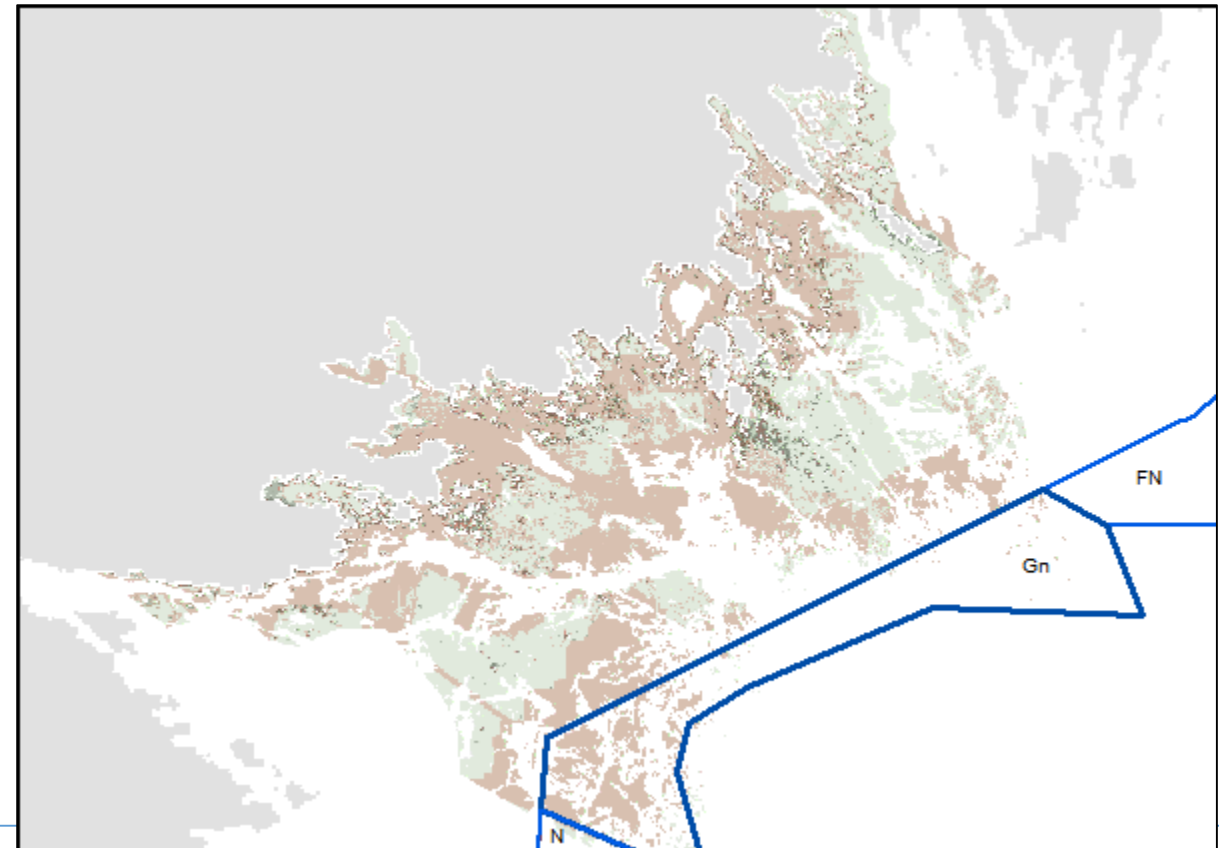
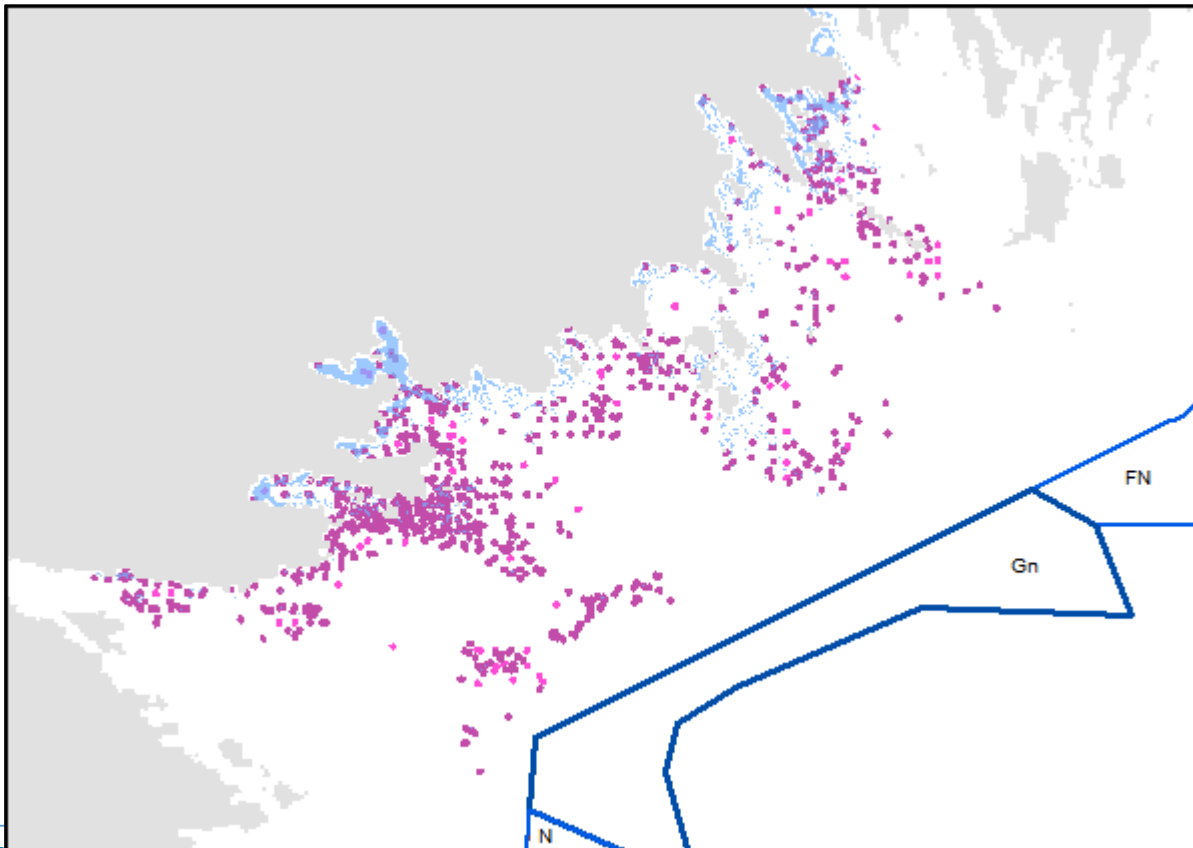
Naturvärdesmodeller enligt MOSAIC och havsplaneområden N/n

- Kontinuerliga naturvärden i Sörmland visavi täthets- och nätverksanalys i Östergötland
- Vad händer i gränsen mellan länen

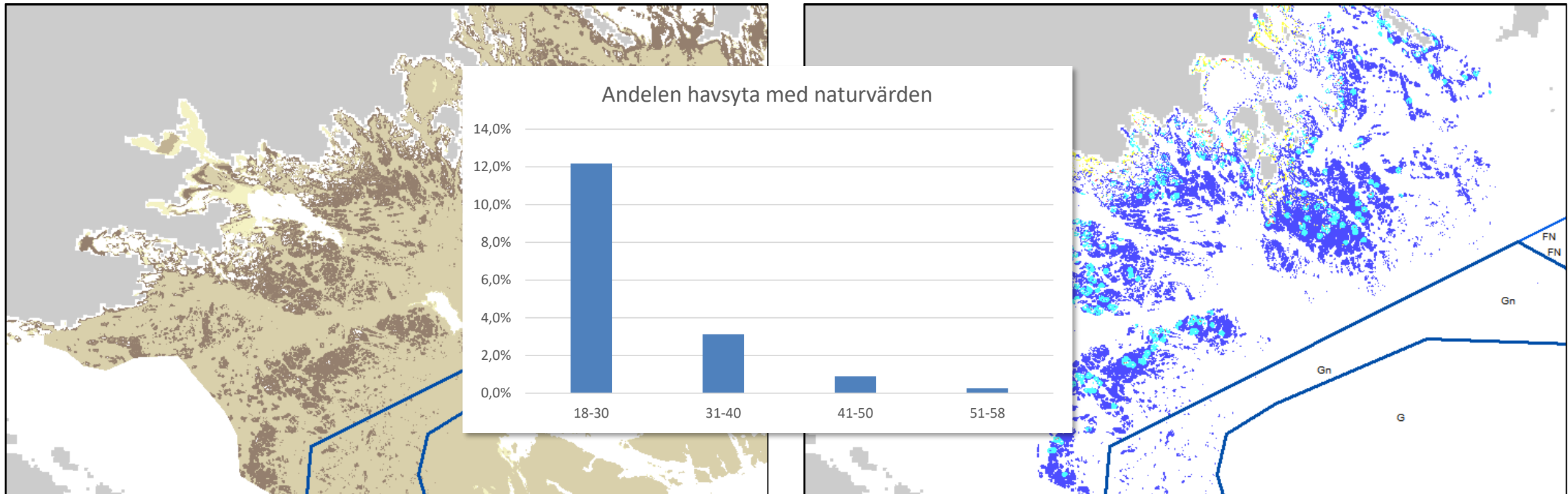
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Sörmland. Fisk, fågel, däggdjur samt blåstång och ålgräs

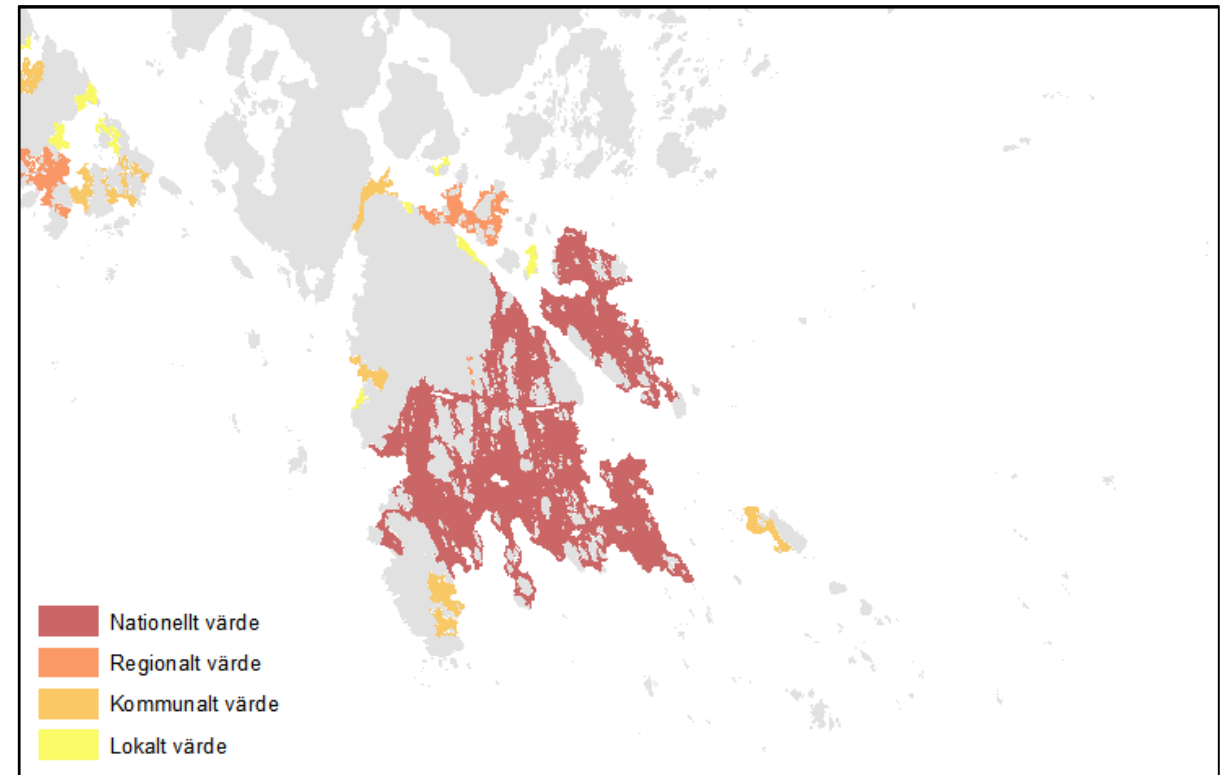
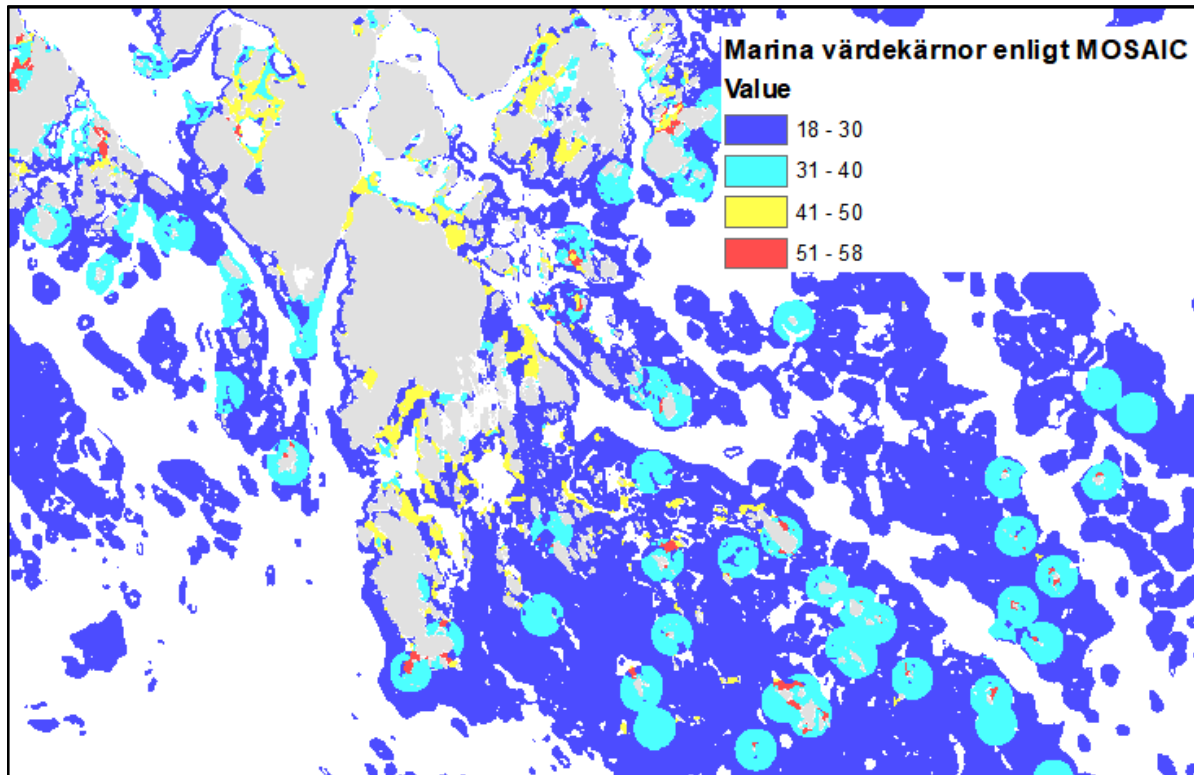
Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Sörmland. Epibenthos och sedimentlevande djur samt totalt naturvärde (MOSAIC)

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Sörmland. Modellens (MOSAIC+GAM) relevans?

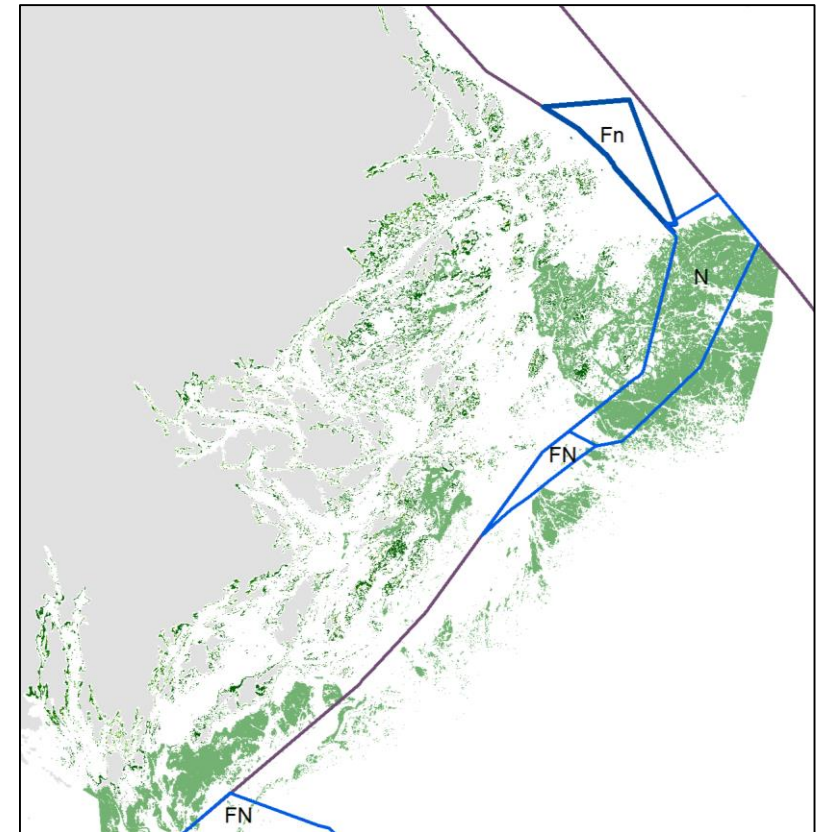
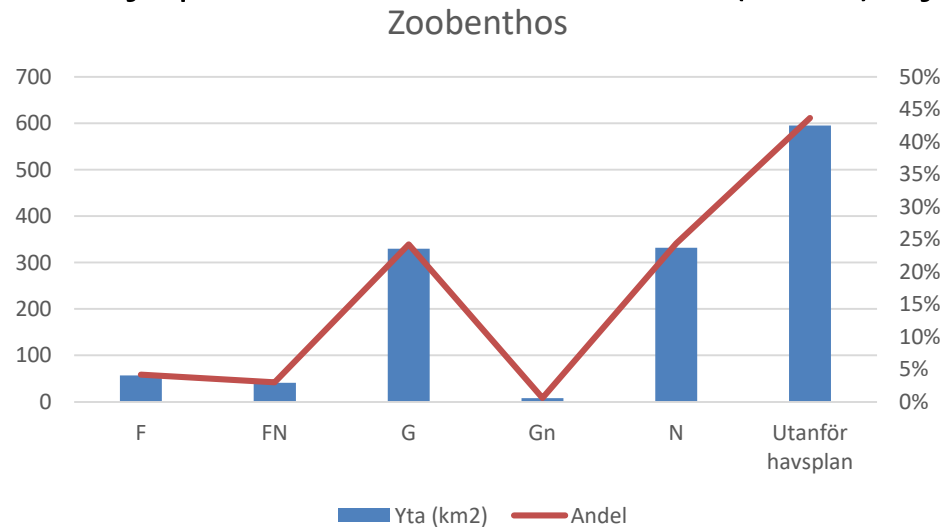

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Stockholm. Områdesskydd, värdefulla platser samt grunda vikar.

Modellering av zoobenthos, fiskyngel och vegetation.

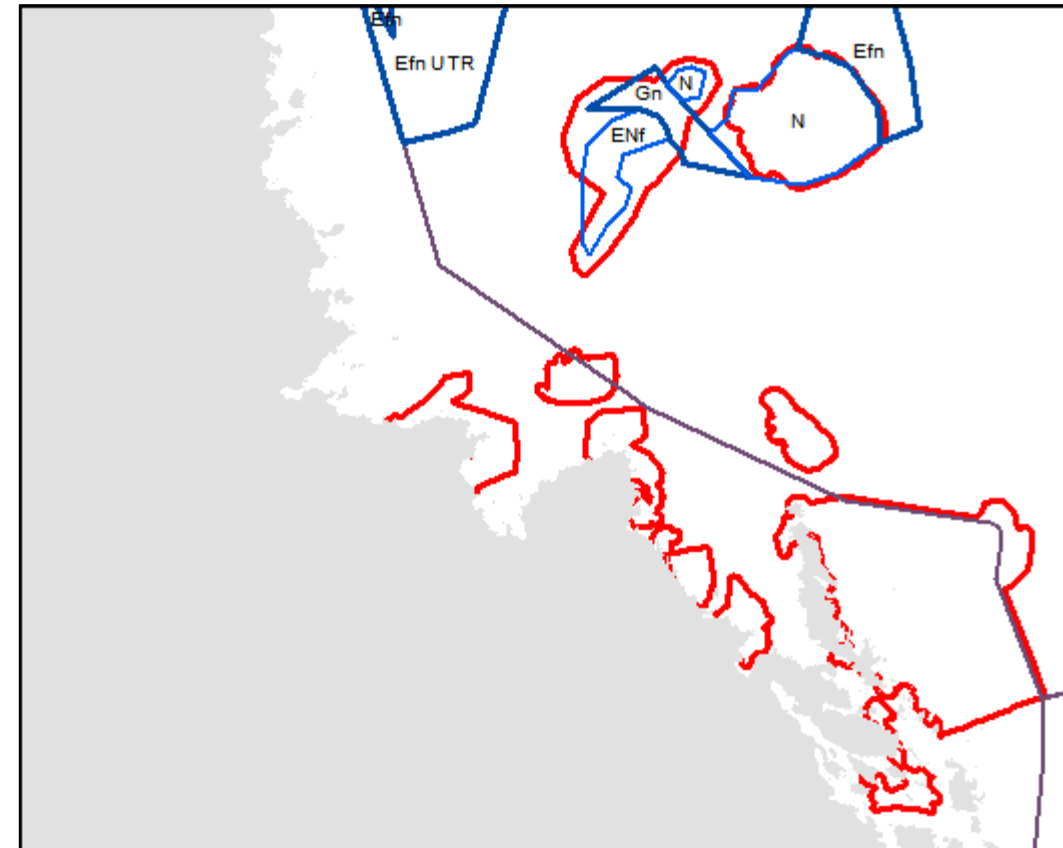
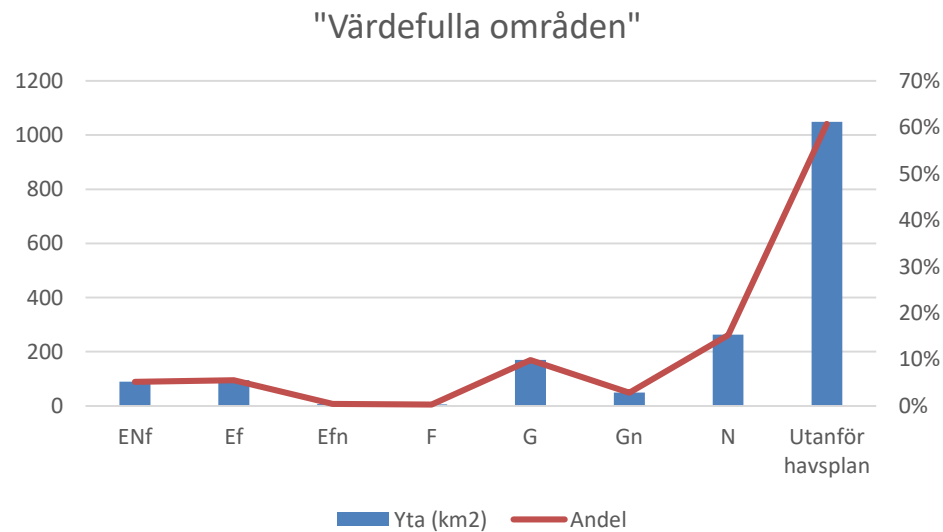
- Inga värdetrakter eller värdering enligt MOSAIC
- Djupare bottnars värden (25%) ej n eller N.

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Uppsala. Utsjöbanksinventering och områdesskydd

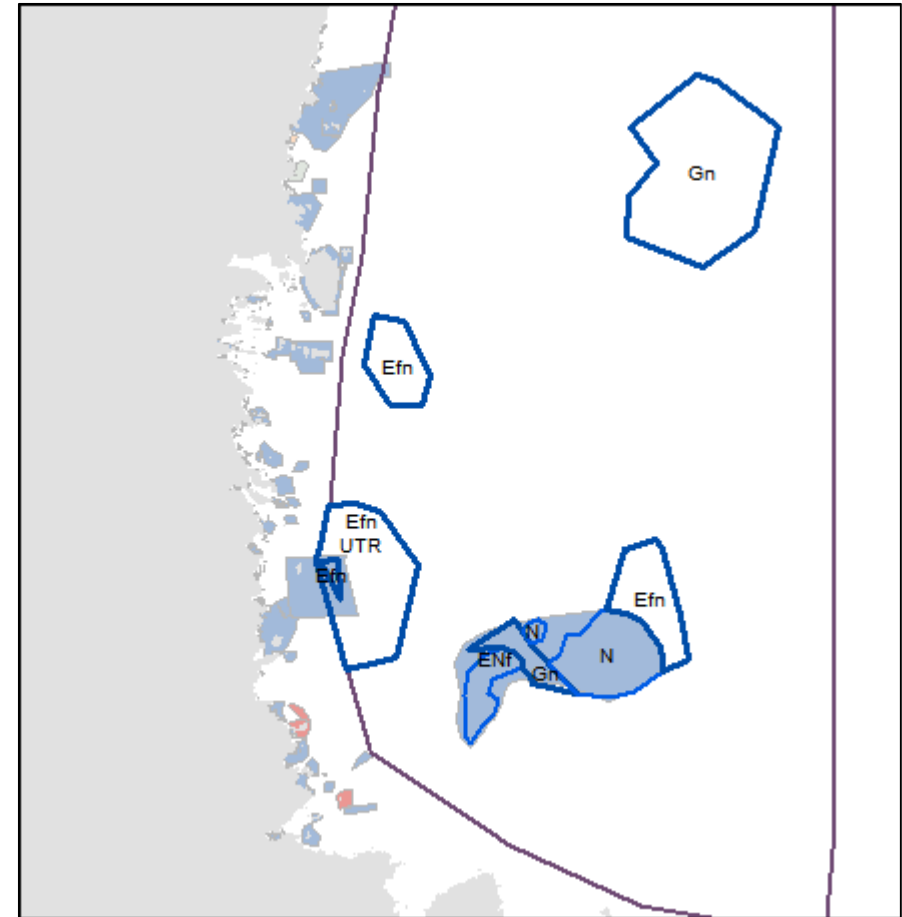
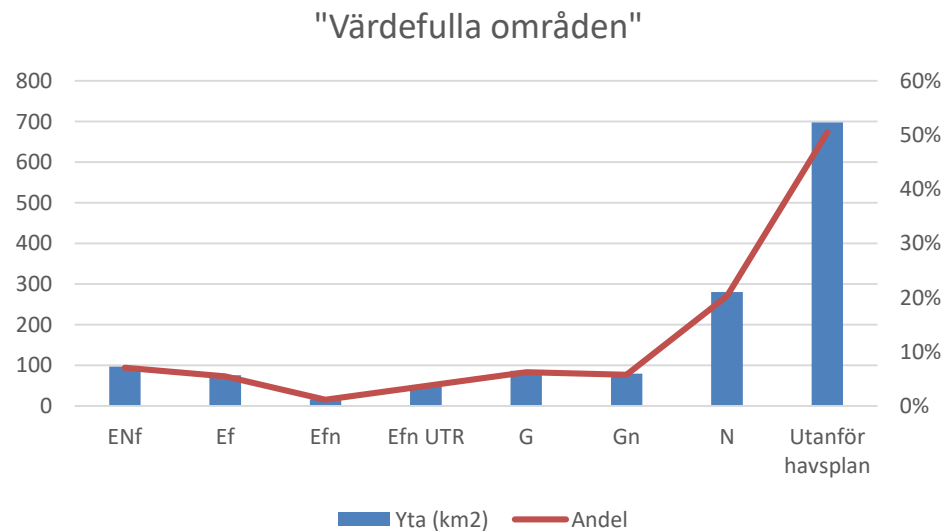
- Naturvärdesbedömning saknas
- Vissa utsjöbankar betänks inte i HP

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Gävleborg. Lokal inventering och områdesskydd

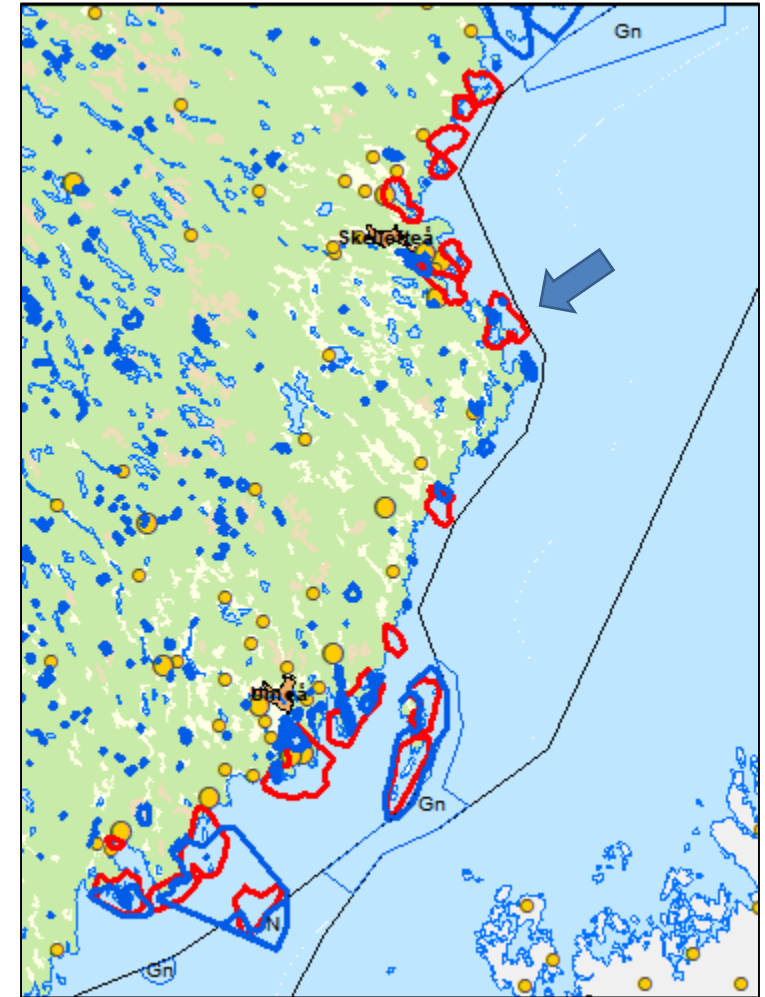
- Värden på utsjöbankar och energi kan krocka

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Västerbotten. "Förslaget baseras på MOSAIC med kompletteringar av andra underlag och analyser av konnektivitet och lokalkännedom."

- Landskapsperspektiv, pärlband av områdesskydd och GI
- Buffert Klapperhösarna & Bjuröklubb?

Hur ser havsplaneringen ut i relation till regional GI?

Sammanfattning olika metoder

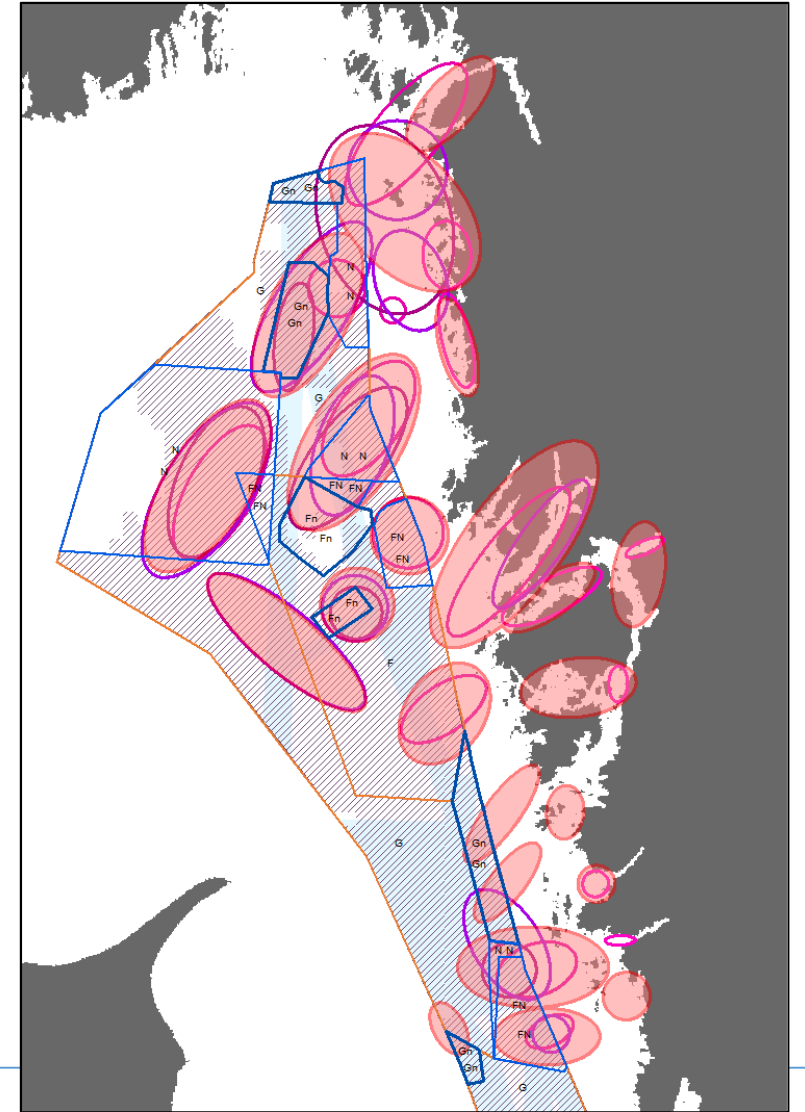
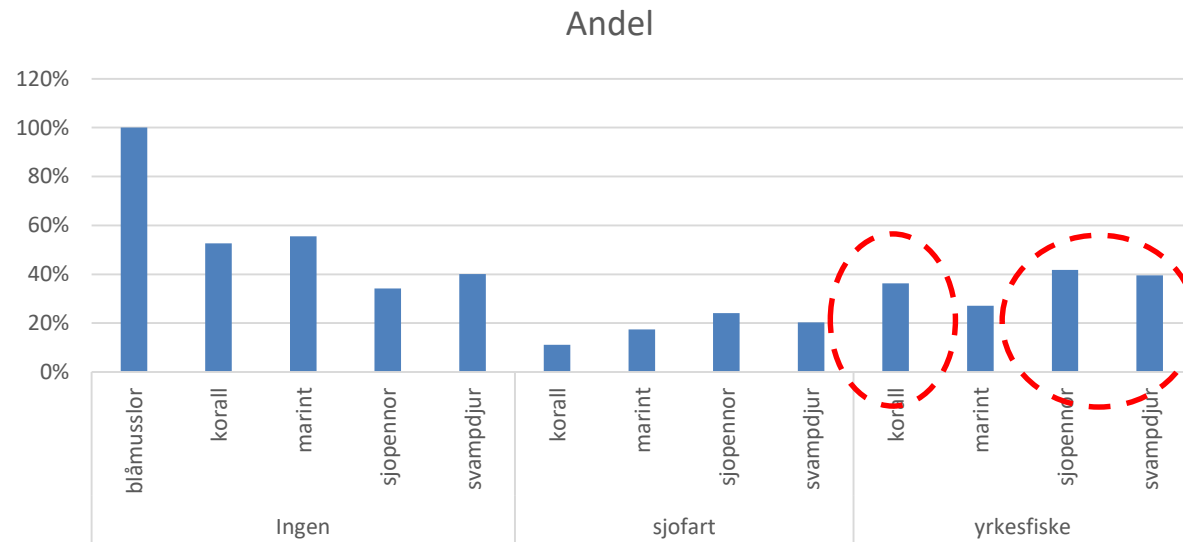
1. Inventera lokaler och **"ringa in"** områden per känslig art
2. **Tröskla** i modell, värde enligt MOSAIC för flera arter
3. Hitta **kärnor** och **spridning** i modell för kärnor, trakter och nätverk
4. Utgå från inventeringar och **områdesskydd som proxy** för vissa biotoper/habitat
5. Bilda **pärlband** av GI och OS

Sammanfattning resultat

1. Värden oftast utanför HP
2. N och n inkluderar det mesta
3. Två olika resultat; kontinuerliga naturvärden eller inringade områden
4. Oavsett metod fångas centrala naturvärden in och egentligen inte GI!
5. Kontinuerliga modeller kan dock användas för GI/nätverk (jfr Lst E)

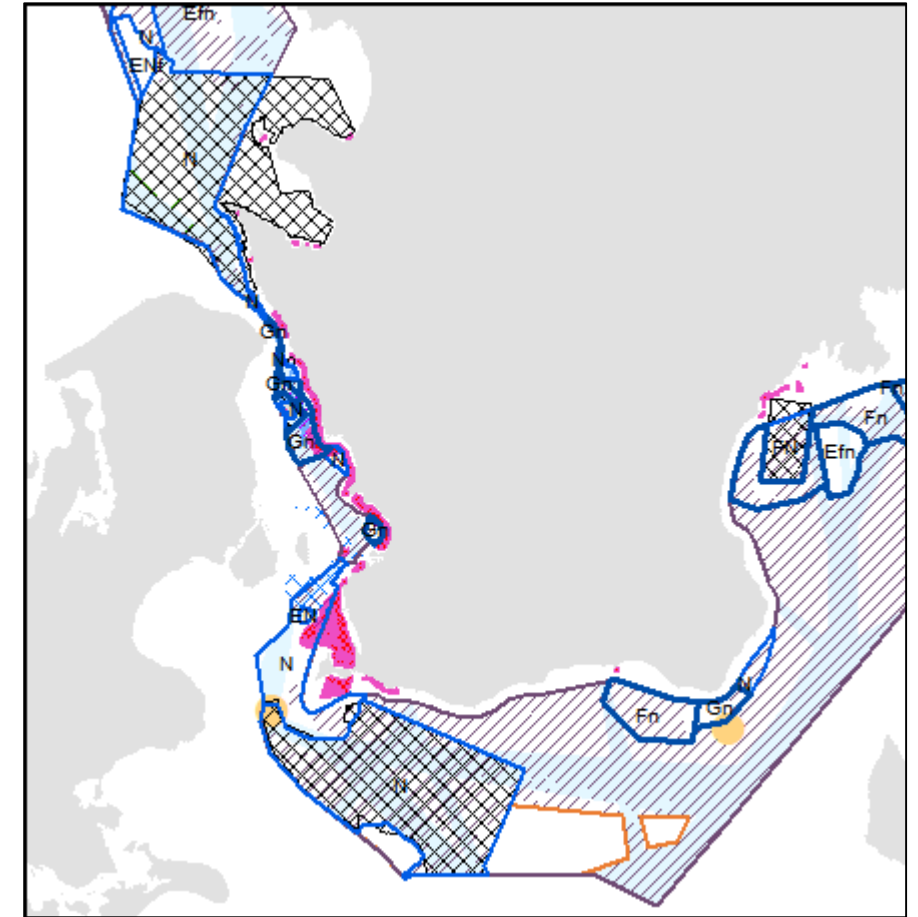
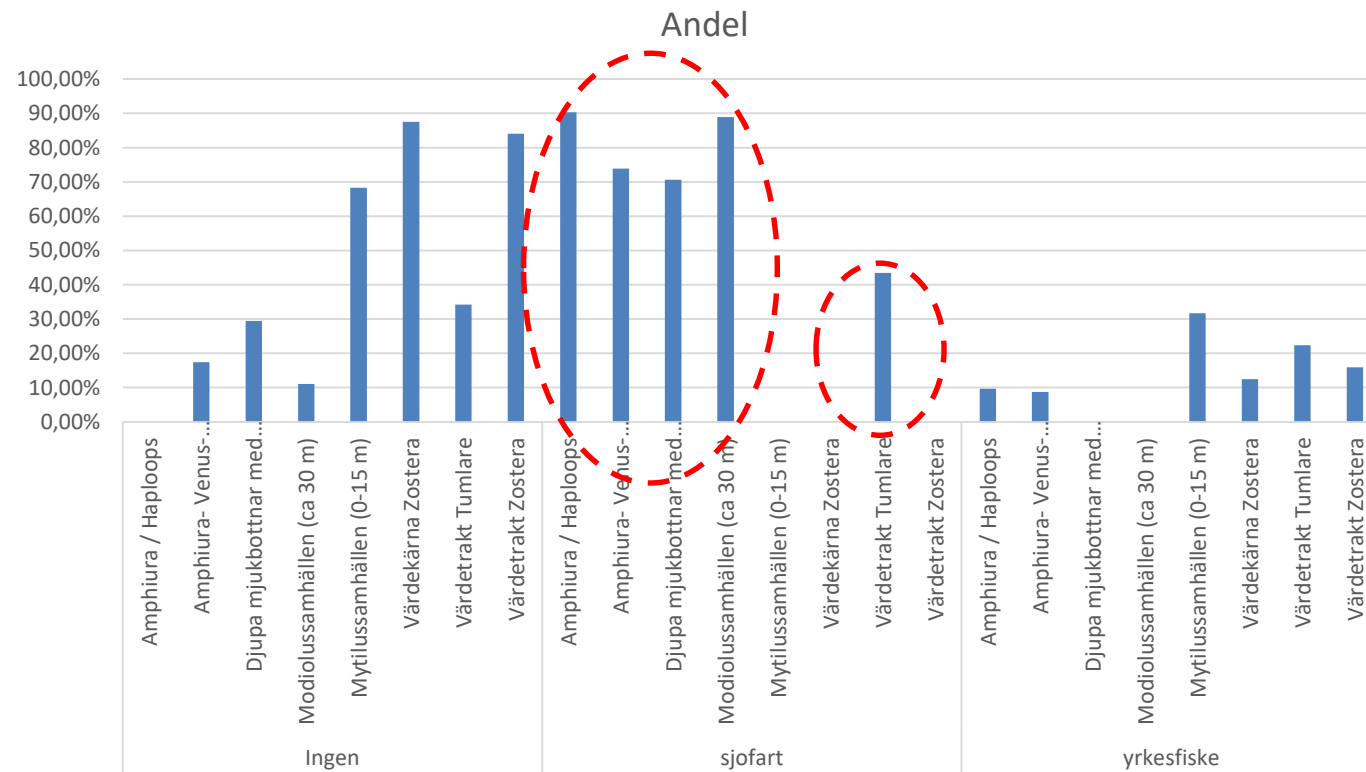
Hur används havet där GI pekas ut?

Västkusten – värdetrakter och havsanvändning

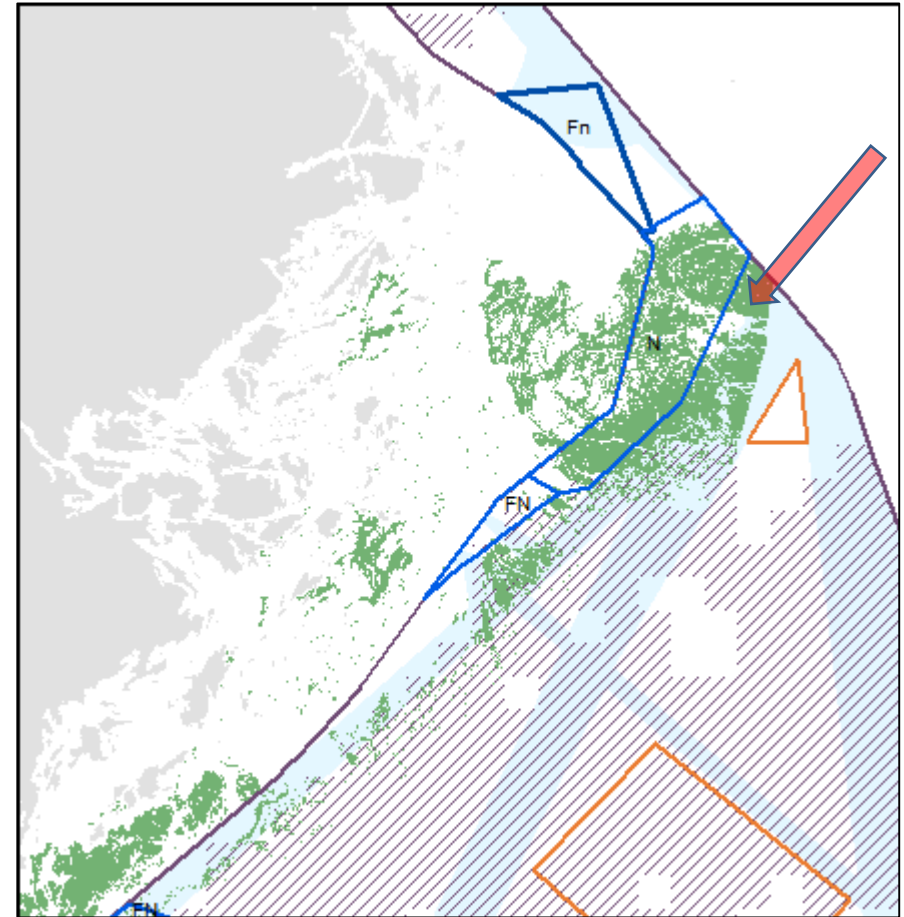
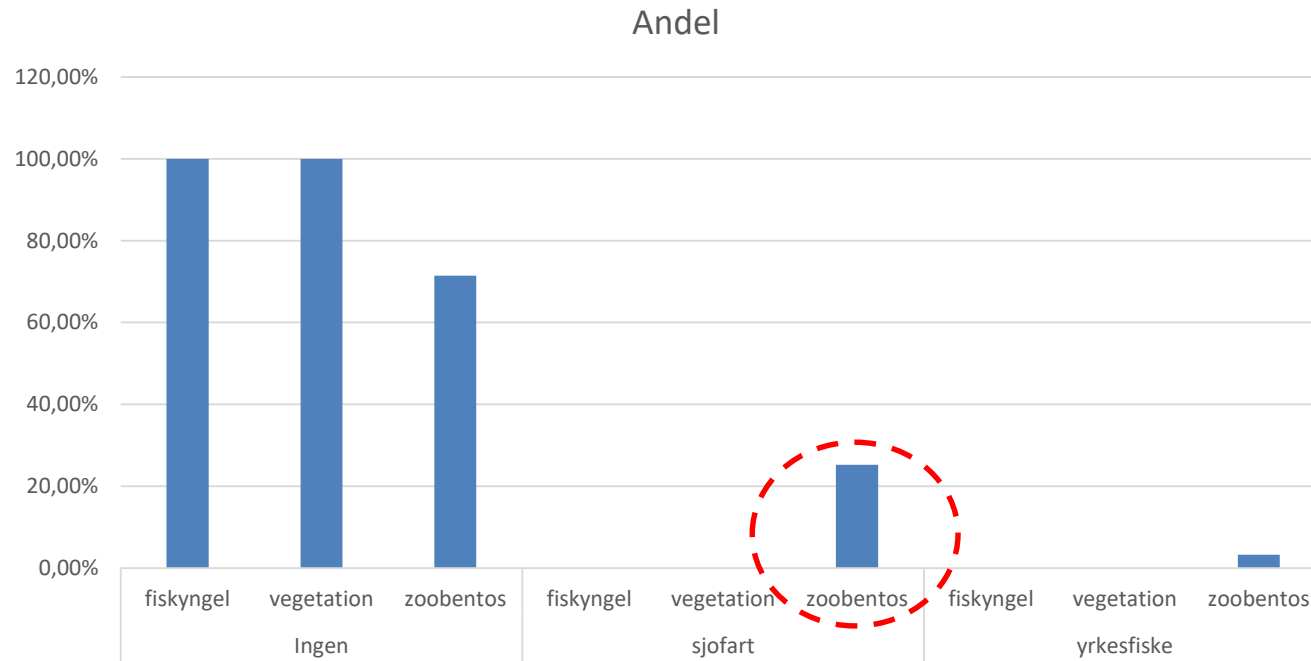
Hur används havet där GI pekas ut?

Skåne – värdetrakter och havsanvändning

Hur används havet där GI pekas ut?

Stockholm – värdetrakter och havsanvändning

Erfarenheter och reflektioner

- Det finns ställvis ett betydande överlapp mellan värdefulla områden och störande verksamhet
- För att säkra resiliens och nätverk *mellan* N/n-områden bör restriktioner kanske införas i vissa områden
- Hänsyn exempelvis till djupgående för fartyg och fiskemetod för fiske
- Analys av fysisk påverkan t.ex. via AIS-transponderdata, i synnerhet kustnära
- Fokus på nätverkets barriärer, inte centrala områden?

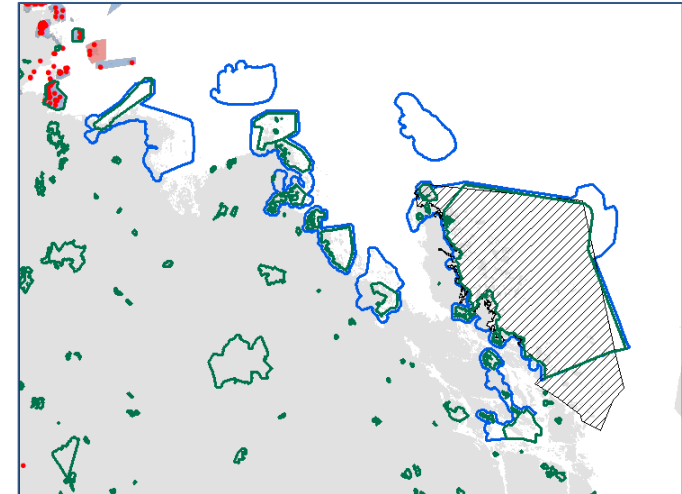
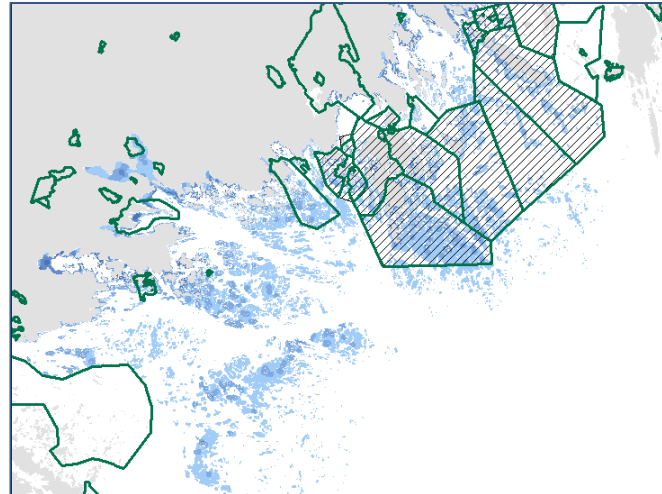
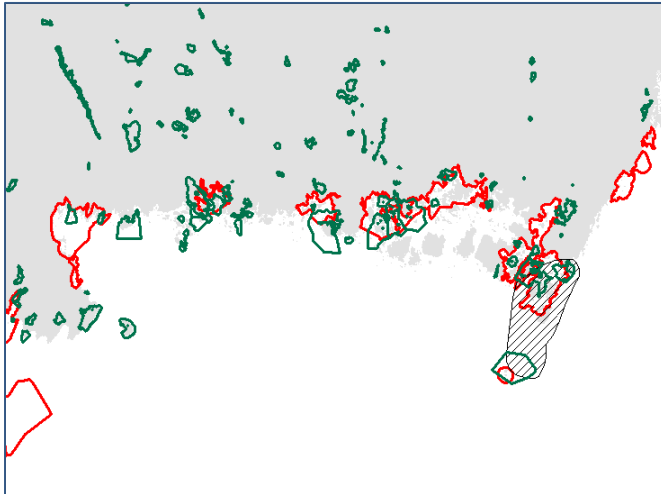
Att arbeta med områdesskydd och GI

Modellresultat:

- Generellt sett utpekas stora arealer vågskyddade grundområden och stora arealer exponerade grundflak
- Hur fångas dessa upp i skydd?

GI från kända områden:

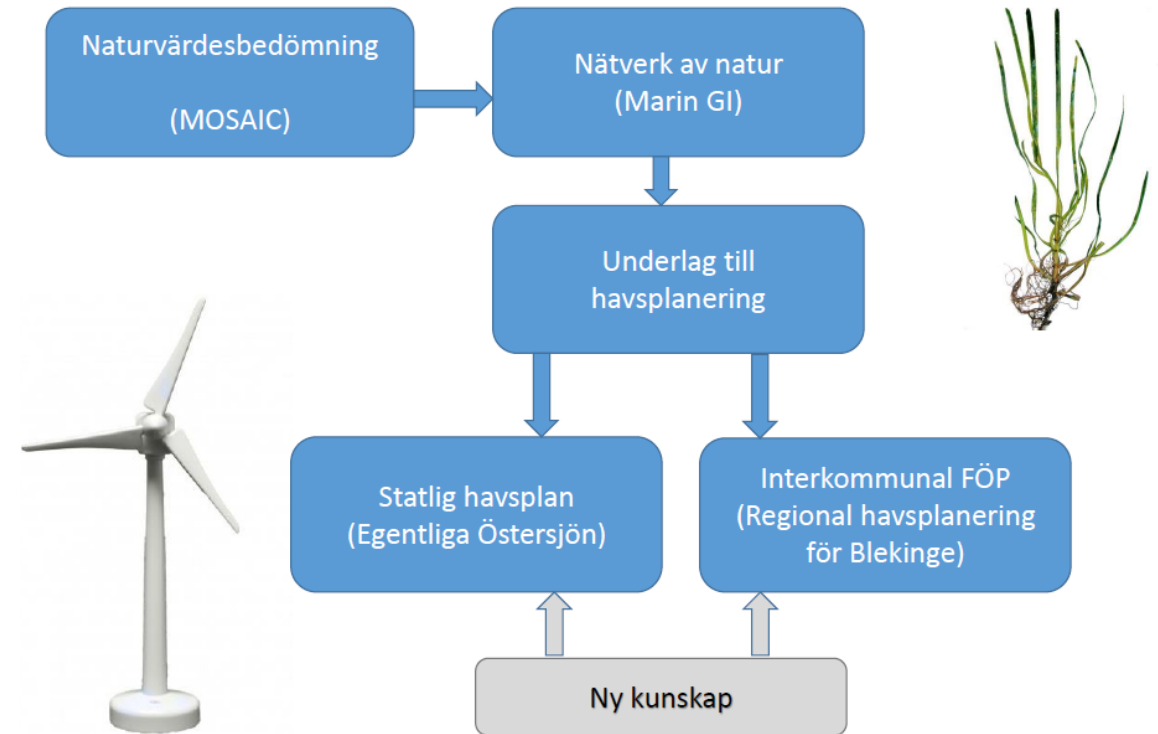
- "Omvänd analys"
- Gradering, nätverk?

Att arbeta med områdesskydd och GI

Blekinge

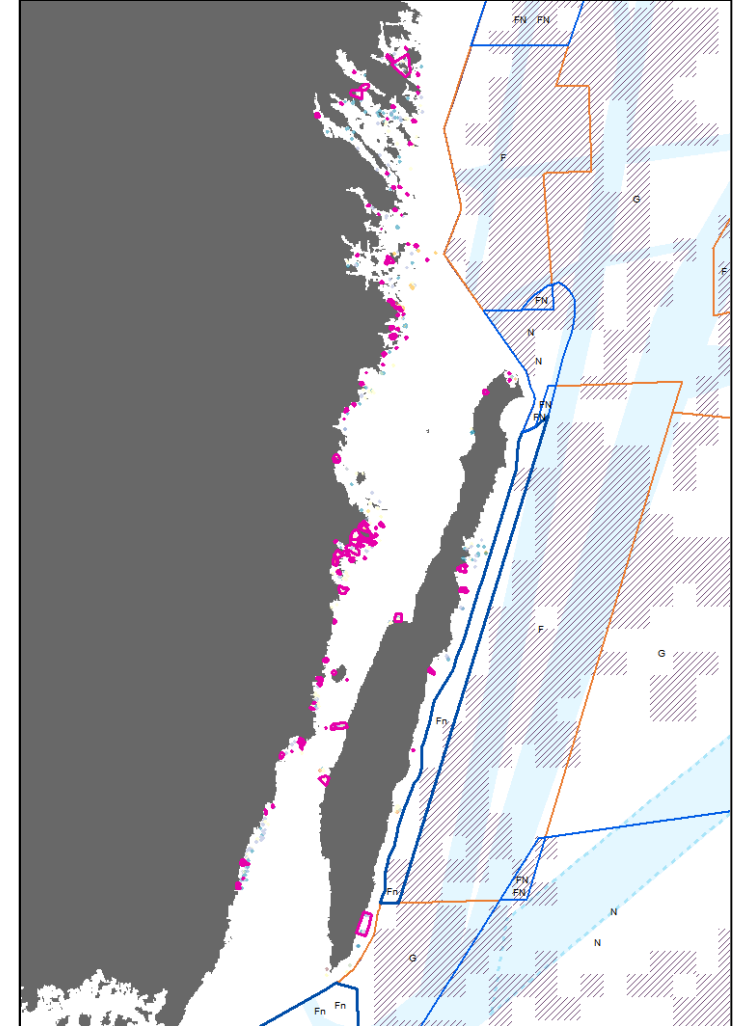
- Bryta ner MOSAIC till kommun-nivå för att kunna diskutera mer detaljerat och kunna möjliggöra bättre rekommendationer till specifika kommuner
- Underlag för FÖP för havet
- *Känslighetsmatris naturvärden - sårbarhet för olika typer av påverkan?*

Att arbeta med områdesskydd och GI

Kalmar

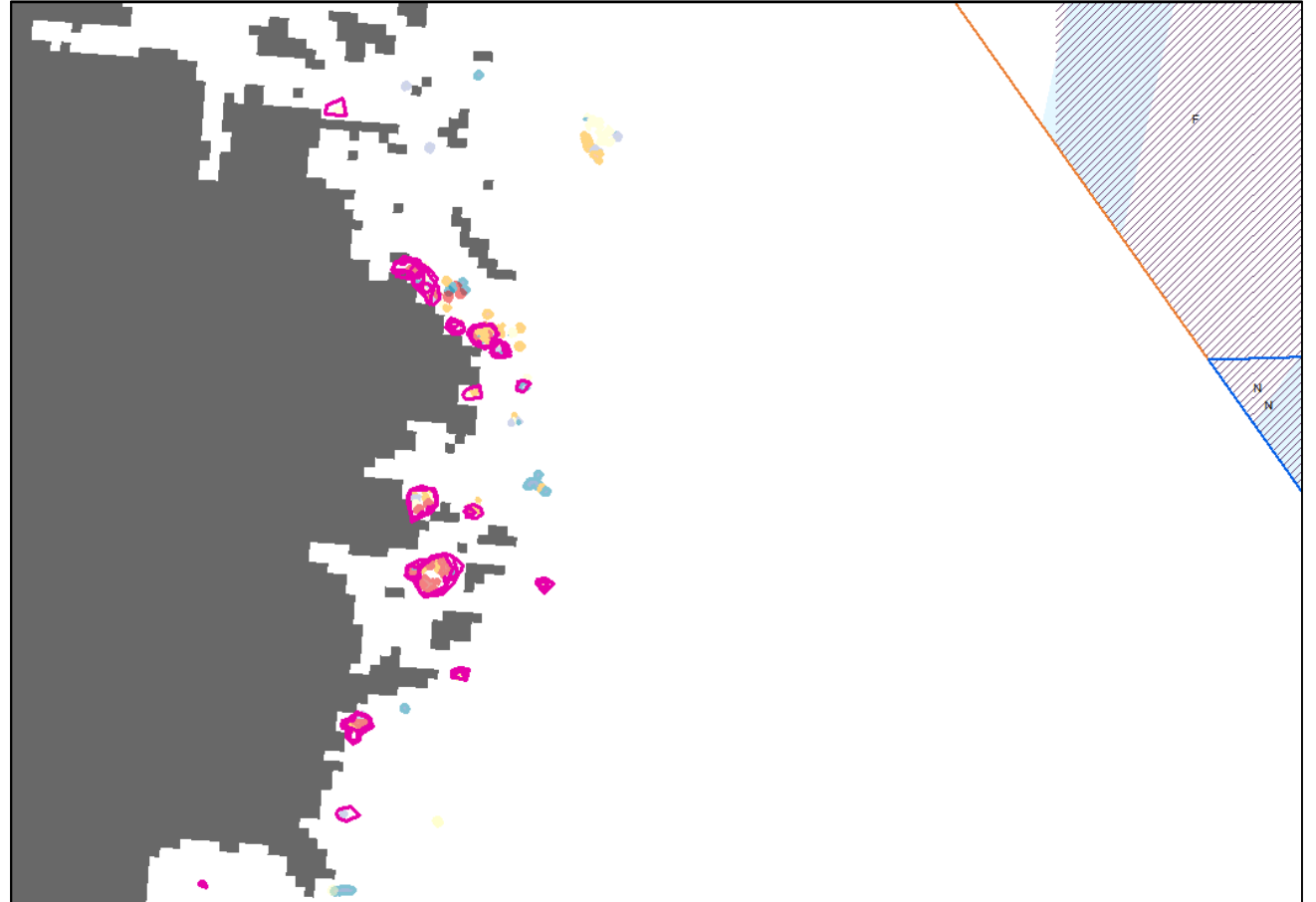
- I Kalmar finns ännu inga modeller över värdekärnor, värdetrakter och nätverk
- Spridda inventeringar vegetation, fisk, benthos, värde enligt MOSAIC
- Stort antal utpekade lokaler föreslagna för skydd

Att arbeta med områdesskydd och GI

Kalmar

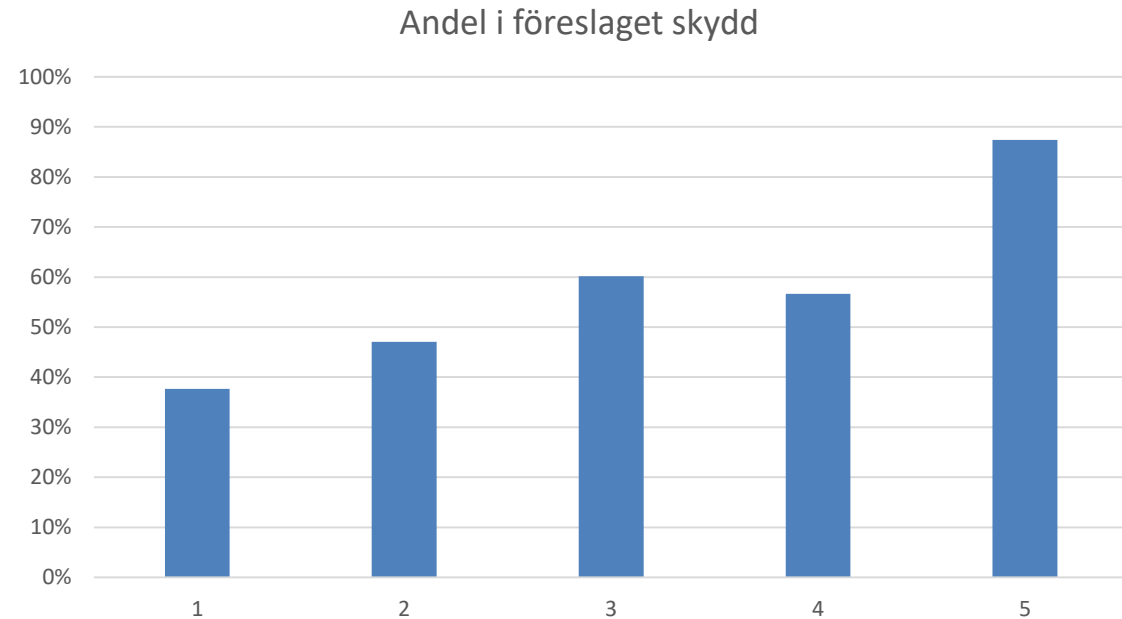
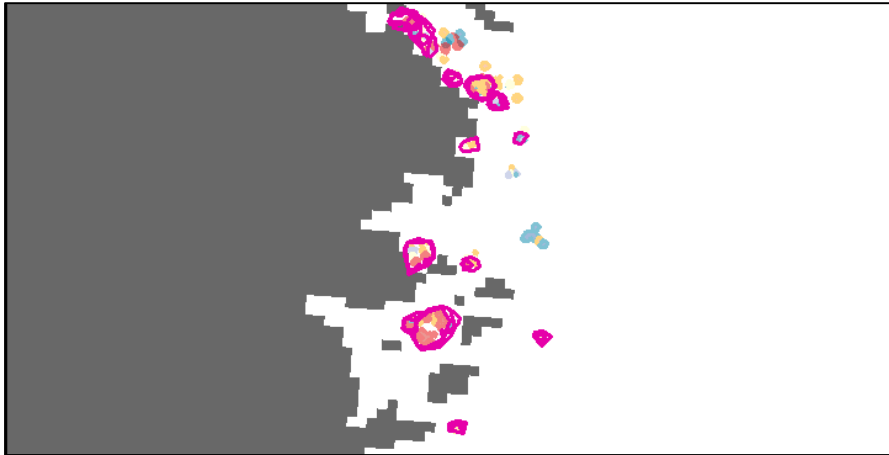
Exempel på punktvis kunskap och utpekade områden i grundområden

Att arbeta med områdesskydd och GI

Kalmar

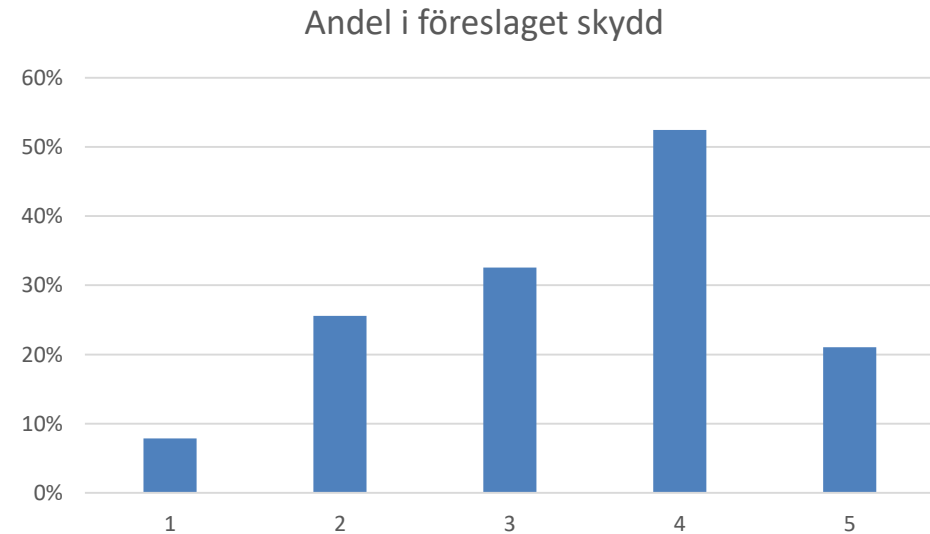
- Hur stor andel av karterade naturvärden (klass 1-5) av **vegetation och fisk** ligger inom planerat områdesskydd?

Att arbeta med områdesskydd och GI

Kalmar

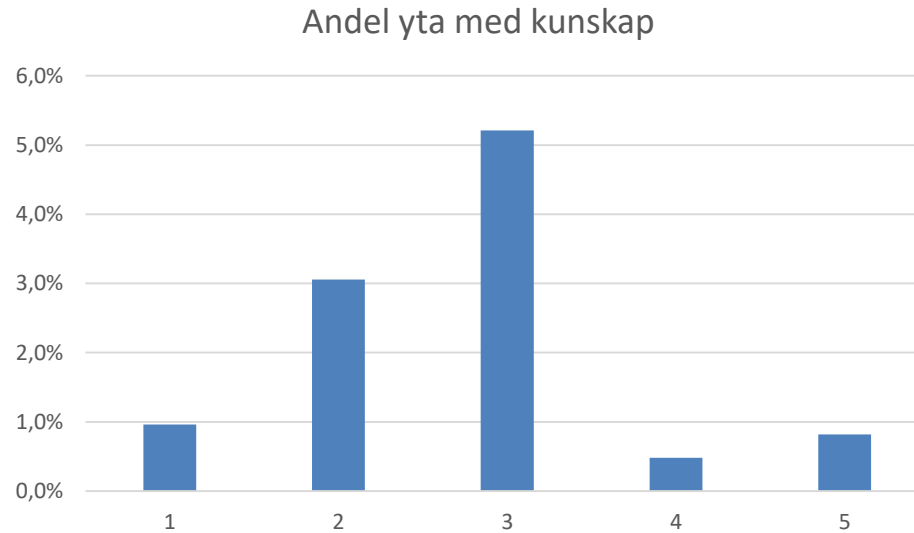
- Hur stor andel av karterade naturvärden (klass 1-5) av **benthos** ligger inom planerat områdesskydd?

Att arbeta med områdesskydd och GI

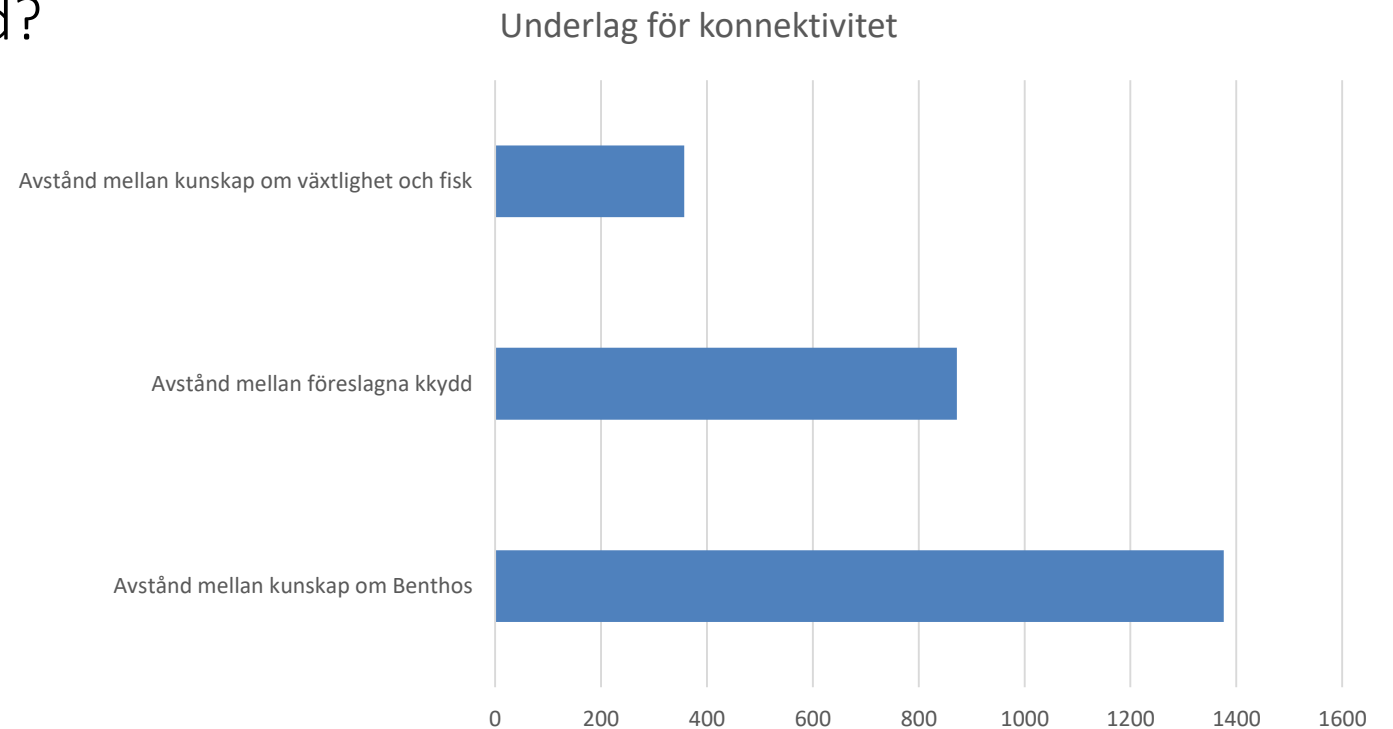
Kalmar

- Hur stor del av de föreslagna områdesskydden har karterade naturvärden, vegetation och fisk?

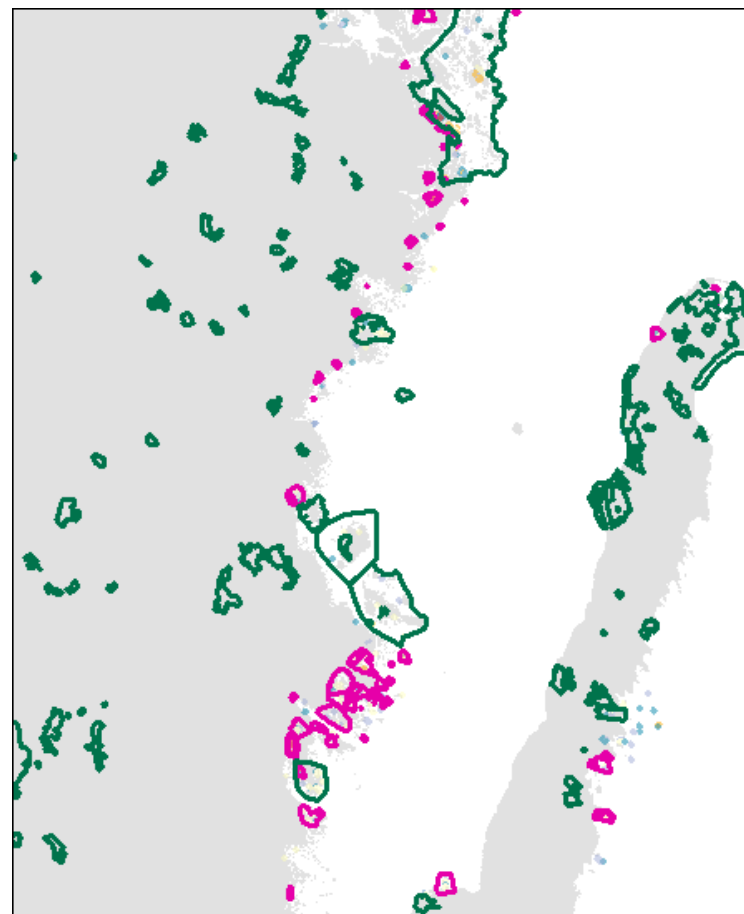
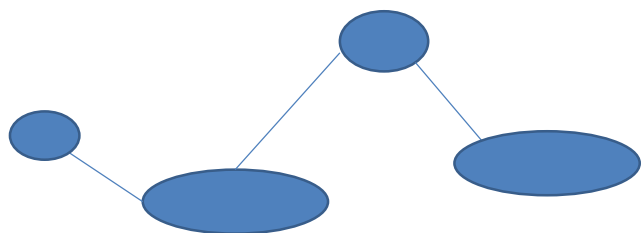
Att arbeta med områdesskydd och GI

- Hur långt är avståndet mellan områden som föreslås för skydd?
- Hur långt är avståndet mellan kunskap om havsmiljön?

Att arbeta med områdesskydd och GI

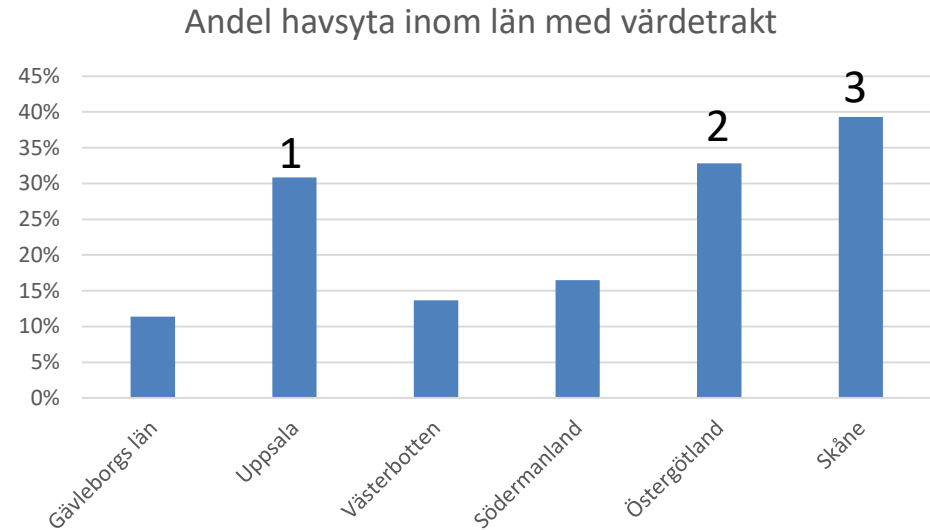
- Det stora antalet små föreslagna områden underlättar nätverk och spridning

Att arbeta med områdesskydd och GI

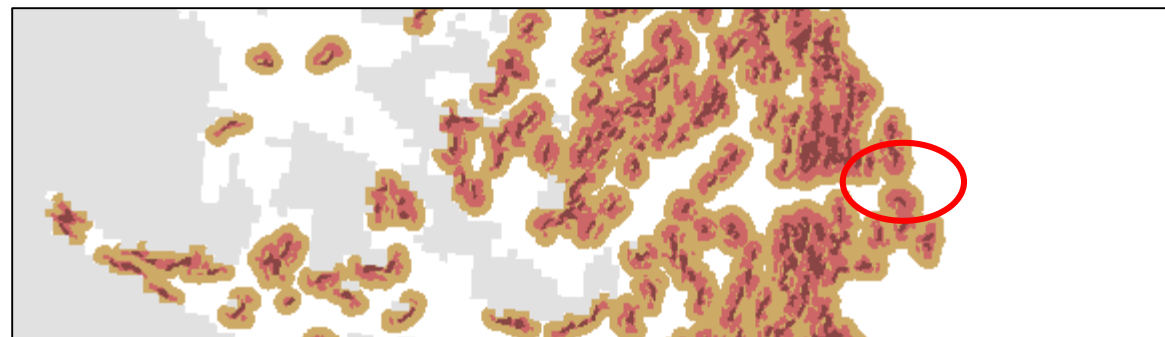
Metod och miljö verkar påverka arealen
värdetrakter:

1. Stora naturreservat som anges som GI
2. Flikig kust med kusthabitat och stora grundflak samt GIS-analys av nätverk
3. Art med stora ytkrav (Tumlare)

Erfarenheter – och ett komplementärt fokus?

- Trots omfattande inventeringar är kunskapsluckorna geografiskt sett stora
- Trots en djärv approach att peka ut långt över 100 områden ligger de glest ur konnektivitetssynpunkt
- Inom varje utpekat, relativt litet område, är kunskapsluckorna stora
- Störst fokus har dock områdesvis skydd – hur skyddas ett nätverk?
- Om man söker ett **livskraftigt nätverk** som kräver täta patcher (blåstång 10-tals meter) så är kanske en grov habitatmodell, ”lämpliga områden”, att föredra?
- Då är det fysisk påverkan, ekologisk status och **barriärer** som är relevant!?

Tack för uppmärksamheten!

